

[Blank white rectangular area]

காந்தி டிவிஷன்

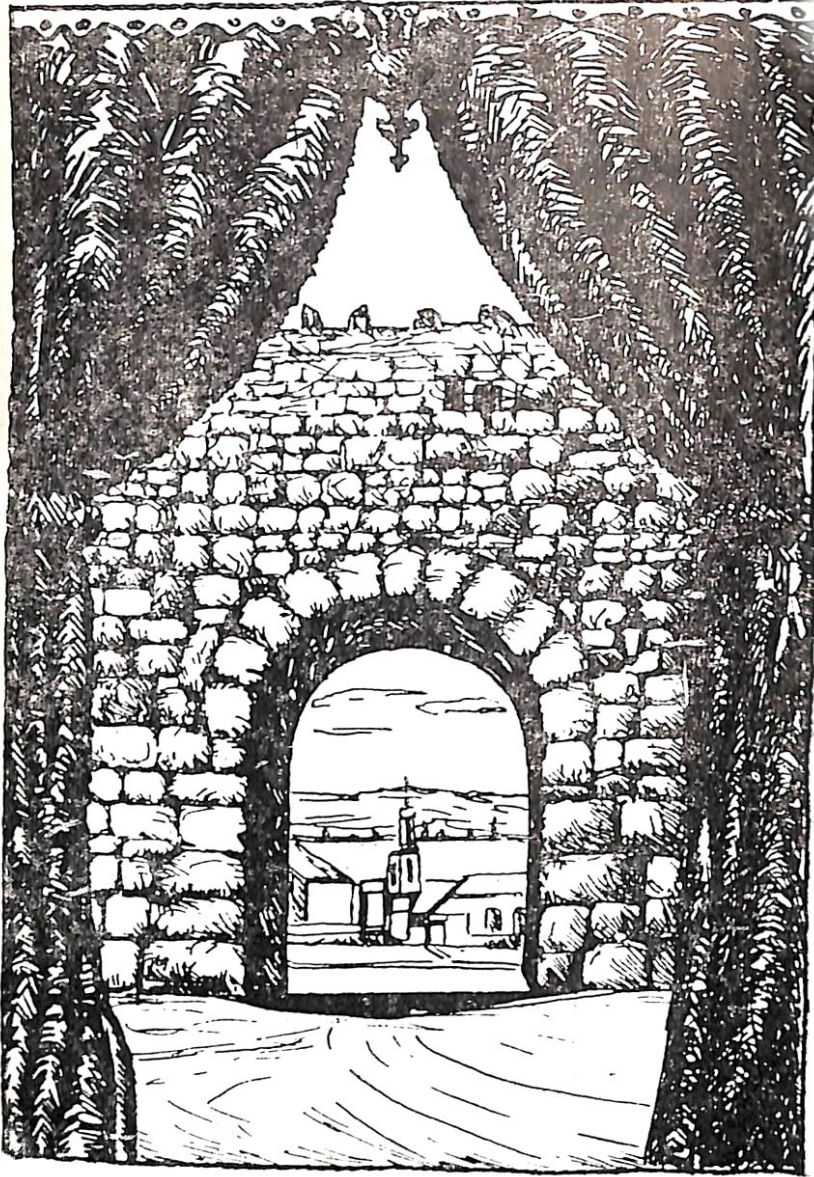
03

+

வெள்ளா
காந்தியன்

[Blank white rectangular area]

စာကဏ္ဍိ နှစ် ခြောက်

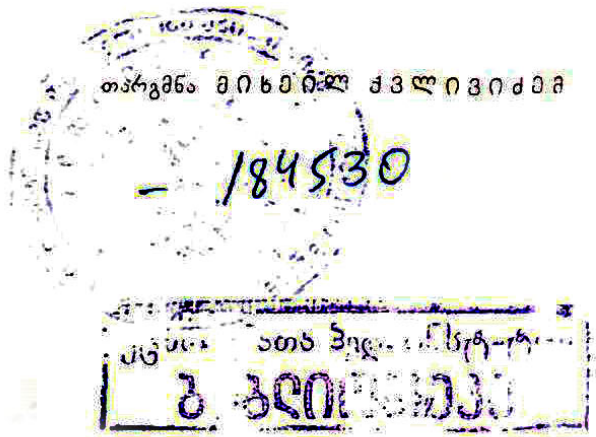
ကျောက်စိမ်း
ကျောက်စိမ်း

» ၆ ၂ ၂ ၂ ၂ ၂ ၂ ၂ ၂ «
 ၈ ၆ ၈ ၂ ၂ ၂ ၂
 1976

დიდი ესპანელი მწერლის, ლოპე დე ვეგას ლიტერატურული მემკვიდრეობა მეტად მრავალმხრივია, მაგრამ მან სახელი უფრო გაითქვა ბრწყინვალე დრამატურგიით. თავის შემოქმედებაში მწერალმა გვიჩვენა ესპანეთის თითქმის ყოველი ფენის ცხოვრება.

პიესაში „ფუენტე ოვეხუნა“ („ცხვრის წყარო“) ასახულია ამბოხებულ გლეხთა ერთსულელებმა, მათი სწრაფვა თავისუფლებისაკენ.

„ფუენტე ოვეხუნა“... ქართველი კაცის გული არ შეიძლება არ შეტოვდეს ამ ნაწარმოების ხსენებაზე! ეს ის პიესაა, რომლის დადგამა საქართველოში საფუძველი ჩაუყარა ახალ რევოლუციურ თეატრს და დიდი ქართველი რეჟისორის კოტე მარჯანიშვილის სახელი საქვეყნოდ ცნობილი გახდა. მარჯანიშვილის „ცხვრის წყარო“ სოციალური უსამართლობის წინააღმდეგ მიმართული პროტესტი იყო და ძველი ცხოვრების წინააღმდეგ ამხედრებულ ხალხს ბრძოლისკენ მოუწოდებდა.

მას შემდეგ ნახევარმა საუკუნემ გაიარა, მაგრამ ლოპე დე ვეგას შესანიშნავ პიესას ჩვენთვის, საბჭოთა ადამიანებისთვის, თავისი მნიშვნელობა არ დაუკარგავს. არც დაკარგავს არასოდეს, რადგან იგი იმ დიდებულ თანავარსკვლავედს ეკუთვნის, სადაც მარადიული შუქით ანათებენ შილერის „უჩაღლები“, როსტანის „სირანო დე ბერჟერაკი“, გუცკოვის „ურეელ აკოსტა“, ხოლო ვეფხვივით მძინვარე ლაურენსიას ხმას, მისი შეამბოხე ძმების — კარლ მოორის, სირანოს და ურეელის საბრძოლო შეძახილიც უერთდებას...

დიდი ესპანელი პოეტი და დრამატურგი ლოპე დე ვეგა (ლოპე ფელიქს დე ვეგა კარბო) დაიბადა მადრიდში, 1562 წელს, შეძლებული გლეხის ოჯახში. მშობლების დახმარებითა და საკუთარი მეცადინეობით მან დაამთავრა ჯერ უნივერსიტეტი. ხოლო შემდეგ — მათემატიკურ მეცნიერებათა აკადემია. თავისი დროისთვის ფრიად განსწავლულ ლოპე დე ვეგა (რამდენიმე უცხო ენის გარდა, მან შესანიშნავად იცოდა ისტორია, გეოგრაფია, ბუნებისმეტყველება, მათემატიკა, სამხედრო საქმე, ფილოსოფია და ანტიკური მითოლოგია) გაიტაცა თეატრმა და პრესების წერას მიჰყო ხელი. თანამედროვენი მას „ბუნების სასწაულს“ ეძახოდნენ და პართლაც. განსაცვიფრებელია ამ ადამიანის შრომისუნარიანობა. ლოპე დე ვეგა გარდაიცვალა 1635 წელს, 73 წლის ასაკში და ამ ხნის განმავლობაში მოასწრო 1500 პიესისა და 42000 ლექსის სტრაქონის დაწერა! ცხადია, მარტო შუთხ-

ზულის რაოდენობით არ განისაზღვრება იმ მწერლის მნიშვნელობა, რომლის სახელს სერვანტესისა და ველასკესის გვერდით იხსენიებენ. და მაინც, მრავალ შესანიშნავ ლექს-პოემასა და პიესას შორის განსაკუთრებული ადგილი უკავია „ფუენტე ოვეხუნას“, რომელიც ესპანური ეროვნული დრამატურგიის მწვერვალს წარმოადგენს. ამ პიესის სიუჟეტი ისტორიულ ფაქტზე — 1476 წელს სოფელ ფუენტე ოვეხუნაში მომხდარ გლეხთა აჯანყებაზეა აგებული და ამდენად მისი პათოსი ფეოდალური ჩაგვრის წინააღმდეგ არის მიმართული. მაგრამ მხატვრული განზოგადოების ძალა, რომელთაც გამსჭვალულია პიესა, იმდენად ძლიერია, რომ „ცხვრის წყარო“ არასოდეს არ დაკარგავს თავის აქტუალობას, იგი ყოველთვის დარჩება, როგორც მგზნებარე პროტესტი ყოველგვარი ჩაგვრის წინააღმდეგ...

ინიხილ კვლიშიძე

მოკმედი პირები

- ფეოდალნი — არაგონის პრინცი, კასტილიის მეფე.
- იზაბელა — კასტილიის დედოფალი, ფერდინანდის მეუღლე.
- ლონროდრიგო ტელეცხირონი — კალატრაის ორდენის დიდი მკვლარი, 16 წლისა.
- ლონმანრიკე — სანტ-იაგოს ორდენის მკვლარი.
- ლონფერნან გომეცი დე გუხმანი — კალატრაის ორდენის კომანდორი.
- ფუენტესი } კომანდორის მახურები.
- ორტუნისი }
- სიზმრანოსი — ქარსკაცი.
- ესტეპანი — ფუენტე ოვეხუნას აჯალდი, გლეხი.
- ალონსო — რეხიდორი ფუენტე ოვეხუნაში, გლეხი.
- მენგო.
- მარტოლო } გლეხები, მიწის მხენელები ფუენტე ოვეხუნაში.
- ქეოახუანი }
- დრონდოსო — ქერა ხუანის შვილი.
- პორტელო რეხიდორი } სიფლაღ-რეალიდან.
- მეორე რეხიდორი }
- ლენონელო — ფუენტე ოვეხუნელი სტუდენტი.
- მოსამართლე
- ლანტინესია — ესტეპანის ქალიშვილი.
- პასკვალა } ახალგაზრდა ქალები ფუენტე ოვეხუნაში.
- ხასინტა }
- გლეხები: კაცები და ქალები, მავშეები, ქარსკაცები, მემუსიკენი, აგრეთვე აპლა — მეფისა და დედოფლის, ლონროდრიგოსი, ლონმანრიკესი.
- მოქმედება ხდება ესპანეთის სოფელ ფუენტე ოვეხუნაში და სხვაგან.

მ ო შ მ ე ლ ე ბ ა კ ი რ ვ ე ლ ი

ს უ რ ა თ ი კ ი რ ვ ე ლ ი

კალატრავის ორდენის მაგისტრის შინა აღმავრანში.

გ ა მ ო ს ვ ლ ა 1

კომანდორი ფერნანდო გომეცი, ფლორესი და ორტუნო.

კომანდორი

მაგისტრს აცნობეთ ჩემი ჩანოსვლა?
იქნებ არ იცის, რომ კომანდორი
მას ელოდება?

ფლორესი

იცის, ბატონო.

მაგრამ მაგისტრი ჯერ უმაწვილია
და, ვით პატარებს სჩვევიათ სოღმე,
დიდკაცობს ცოტა.

კომანდორი

დიდი მაგისტრი
მე, დონ ფერნანდო გომეცი დე გუჩმანს.
შესაძლო არი არ მცნობდეს, მაგრამ?

კომანდორობას ჩემსას პატივი
უნდა სცეს მაინც!

ფლორესი

ნუ გაიკვირებთ,
უმწიფარობით მოსდის ნამდვილად!
აკი გითხარით, ბავშვია-მეთქი!

ორტუნო

იქნება თქვენმა მოშურნემ ვინმემ
ურჩია მაგისტრს, რომ სათანადო
პატივისცემით არ დაგხვედროდათ?

კომანდორო

თუ ეს ასეა, თავის ნომბრებს
ვერ შემოიკრებს დიდი მაგისტრი!

ფლორესი

არა მგონია, რომ ასე იყოს!
მოხერხება და ცოდნა აკლია
კაიკაცობის გამოსაჩენად!

კომანდორო

მოხერხებისა რა ნოგახსენოთ:
რაც შეეხება ზრდილობას. — იგი
მაგისტრს მაშინვე უნდა ესწავლა.
როდესაც წელზე შეიბა ხმალი!
დიახ, იმ დღიდან, როცა მის მკერდზე
ლალით. ზურმუხტით მომძივებული
გაბრწყინდა ჯვარი კალატრავისა!

ფლორესი

იქნებ შეუღლს აგდებს თქვენს შორის ვინმე?

მანოსლა 2

უივენი და კალატრაის მაგისტრი ამალითურა.

მაგისტრი

ვთხოვთ მამატიოთ. დონ ფერნან გომეც!
ეს წუთი არი შემატყობინეს
თქვენი ჩამოსვლა!

კომანდორო

მაქვს საფუძველი
ეყო ნაწყენი! სიმართლე გითხრათ.
მიუკერს...

მაგისტრი

ო. არა! სულ არ ველოდო
თქვენს მობრძანებას! ნება მომეცით.
ვადგახვიოთ. როგორც მეგობარს!

ეხვევა

კომანდორო

განა არა ვარ ღიოსი? ვინ მოთვლის,
თავი რამდენჯერ გადამიდვია
თქვენთვის და თქვენი მშობლებისათვის?!

მაგისტრი

ვიცო. გეთაყვა. და ვფიცავ ამ ჯვარს,
მკერდს რომ გვიმშვენებს როცა ახლა.
ანაგს ისევე არ დაგივრწყებთ,
როგორც მშობელს ან ივიწყებს წვილ!

კომანდორო

ახლა კი ცოტა მომეწვა გულზე...
კმაყოფილო ვარ, სენიორ!

მაგისტრი

ონზე

თუ ისინი რანე?

კომანდორი

ყველაფერს გეტყვით
და რას გაკისრებთ მოვალეობა.
მისვდებით თერთონ.

მაგისტრი

ბრძანეთ, მე ვისმენთ.

კომანდორი

თქვენ. დონ როდრიგო ტელეს ხირონი.
დიდი მაგისტრი. ვისაც მაღალი
ხარისხი თქვენი სახელგანთქმული
მშობლის საბრძოლო დამსახურებებს
და მამაცობის წყალობით გერგოთ.
სკირეწლოვანი ბრძანდებით თუმცა.
მთელს კალატრავის ორდენს განაგებთ!
თქვენა ხართ ჩვენი ბატონ-პატრონი
და, ვით მაგისტრი. ვალდებული ხართ
ააფრიალოთ საბრძოლო დროშა
კალატრავისა — ნეტარსხენებულ
თქვენი მშობლების განსადიდებლად
და თქვენი ხალხის საკეთილდღეოდ...
მე გეახელით. სენიორ. რომ ამ
რთულ და არეულ ვითარებაში.
ოდეს მოსახდვრე კასტილიაში
ბედის და ტახტის მძიებლები
ეცილებიან უფლებას თქვენსას,
გიჩიოთ: დღესვე, დაუყოვნებლივ.
აქ, ალმაგრაში. მოუხმით ყველა
კაბალეროებს და შეუტით
სიუდად-რეალს — ანდალუზიის
და კასტილიის საზღვარზე მდებარეს!

მის ასახელებად დიდი ლაშქარი

... დაგვირდებათ! თქვენ, მართალია,
სახელგანთქმულ ხართ. გამოუცდელი.
მაგრამ დრო დადგა ყველას აჩვენოთ
თქვენ- ძალა და შეუპოვრობა
და მოიყვანოთ გონს თავხედები.
ვინც კადნიერად ამტკიცებს, თითქო
ეგ მამათქვენის დანატოვარი
მაგისტრის ჯვარი მეტად მძიმეა
თქვენი კარისთვის!... ყრმად როდრიგო!
სახელოვანი მამა-პაპანი
შემოგყურებენ საფლავებიდან
და თქვენზე იმედს ამყარებს ყველა!
ნამ. ამოავეთ მსახვრელი ხმალი.
რომ მოელვარე მისი ფოლადი
საომარ ველზე გაწითლდეს ისე.
როგორც ეგ ლალით მომძივებულ
ჯვარი. რომელიც გიბრწყინავთ მკერდზე!

მაგისტრი

იმედი გქონდეთ. დონ ფერნან გომეც.
მემკვიდრეობის წმინდა უფლებას
აჩვის დავუთმობ! ქარიშხალივით
თავს დავატყდები სიუდად-რეალს
და ღვთის შეწევნით დავიმორჩილებ!
ჰო. მართლა... ბინა სადაა თქვენი?
კვონებ. ფუენტე ოვეხუნაში?

კომანდორი

დიას. იქაა. ამ გაჭირვებულ.
შოთთან დროში მასზე უკეთეს
ადგილსამყოფელს ვერ ნახავს კაცი!
ტყუილად კი არ დაარქვა ხალხმა
„კხვრის წყარო“ — მყუდრო სოფელი
გახლავთ...

მაშ, ასე! უხმეთ კაბალერობს,
მეც ჯარისკაცებს შემოგაშველებთ
და წინ, სიუდად-რეალისაკენ!

მაგისტრი

დღესვე საბრძოლოდ გავეშურები!

გაღიან.

სურათი მეორე

გამოსვლა 3

მოედანი ფუნტე ოვეხუნაში, კომანდორის სასახლის წინ
შემოდინ ლაურენსია და პასკვალა.

ლაურენსია

ნეტავი მართლა მოცილდებოდეს
აქაურობას!

პასკვალა

მეკი მეგონა,
შენ მისი წასვლა გულს დაგწყვეტავდა!

ლაურენსია

ნეტავ სულ გაწყდეს
ამქვეყნად მისი სახსენებელი!

პასკვალა

ოჰ, კარგი ერთი! ბევრი ქალისგან
გამიგონია ეგეთი წყევლა,
მაგრამ საქმე რომ საქმეზე მივა,
როგორც სანთელი, ისე დნებიან
კაცების ხელში!

ლაურენსია

მუხა გ-ნახავს?
მეც იმ ჯიშის ვარ — მოუდრეკავი!

პასკვალა

წინასწარ მაინც ვერავინ იტყვის:
„ამ მდინარის წყალს მე არ დავლევო!“

ლაურენსია

რასაც აქ ვამბობ, სხვაგანაც ვიტყვი
დაუფარავად. თუნდ ამის გამო
მთელმა სოფელმა დამძრახოს... როგორ?!
შევიყვარო და --- ვინ? კომანდორი?
გესმის, რას მირჩევ? განა ის ცოლად
შეპირთავს?

პასკვალა

აჰ, ხომ არ გაგიქდი!

ლაურენსია

მაშ რა ვქნა? ფეხით გავათელინო
ჩემი ქალობა? განა არ იცი,
რამდენ ქალიშვილს, ვინც კი მის სიტყვებს
დაუჯერა და ენდო, საქვეყნოდ
თავი მოსჭრა და მოუკლა გული?!

პასკვალა

ვითომ გგონია. გადაურჩები
მის კლანჭებს? გჯერა სასწაულისა?

ლაურენსია

სასწაულია თუ რაღაცაა,
ორი თვეა. რაც ჩრდილივით დამდევს,
მაგრამ ვერაფერს ვერ მიაღწია!
იმ ორტუნოს — იმ ბებერ მელას

და იმ ლაქუცა მაჭანკალს ფლორესს
რა არ მოჰქონდა საჩუქრად ჩემთვის,
თან ათასნაირ სიტყვებს ხარჯავდნენ.
რომ ჩემი გული მოენადირათ,
მაგრამ ვერაფრით დამიყოლიეს:
„არ მომწონს-მეთქი თქვენი ბატონი!“
როცა დარწმუნდნენ, რომ ეშმაკობით
ვერ გახდებოდნენ ვერაფერს. მაშინ
დამემუქრნენ და, რაც იმათ მითხრეს
ჩვენს კომანდორზე. მე — ქალს კი არა,
გულად ვაუკაცსაც შეაშინებდა!
მაგრამ მე წარბიც არ შემიხრია!

პ ა ს კ ვ ა ლ ა

სად ჰქონდათ შენთან ეგ საუბარი?

ლ ა უ რ ე ნ ს ი ა

ქვევით, წყაროსთან. ექვსი დღის წინათ.

პ ა ს კ ვ ა ლ ა

ფრთხილად იყავი, ლაურენსია,
არ წამოეგო ანკესს!

ლ ა უ რ ე ნ ს ი ა

ვინა? მე?

პ ა ს კ ვ ა ლ ა

აბა, ვინ? ჩვენი სოფლის ხეცესი?

ლ ა უ რ ე ნ ს ი ა

ნუ გეშინია, ჩემო პასკვალა!
ჩვენი ვარკა ეგრე სულელი
როდია. სვავის ლუკმა რომ გახდეს!
კიჭებს დაიმტვრევს ფერნან გომეცი
თუ დამიპირა შეჭმა!.. საერთოდ.
მამაკაცების არ მჯერა. არა!

მათ საარშიყო ბოდვას უგუნურს
მე მირჩევნია ცეცხლთან ვიჯდე და
ვუსკერდე, როგორ იწვის ტაფაზე
კარტოფილი ან ხორცის ნაჭერი,
როგორ შიშინებს, რა გემრიელად
თრთის ის ოხერი და იბრაწება!
შენ ეს პითხარი: სჯობია რამე
თონეში კარგად გამომცხვარ შოთებს
და ღორის ქონში შემწვარ ბადრიჯანს?!
რა კარგი არი, ჩემო პასკვალა,
ნავახშმევს, ზვარში გაისეირნო
და მწიფე-მწიფე დახუნძლულ მტევნით
საამოდ პირი ჩაიტკბარუნო?!
მერე დაბრუნდე სახლში დაღლილი,
ძილისპირული წარმოსთქვა ლოცვა
და ამის შემდეგ, დამშვიდებული,
ჩაწვე ლოგინში, თბილი საბანი
შემოიფუთნო და დაიძინო
უმანკო ბავშვის უცოდველ ძილით!
ნუთუ არა სჯობს ეს ყველაფერი,
უფრო საამო არ არის, განა,
ვიდრე ვილაცა არამზადებთან
ლაზღანდარობა და სიყვარულზე
ფუყე სიტყვების მოსმენა?! მაინც
რა უნდათ ჩვენგან? ნუთუ, მარტოდენ
ის ამოდრავებთ, ჩაგვიგდონ ხელში,
მოიკლან უინი მამაკაცური?!
რას ცოდვილობენ ამდენს, არ ვიცი?!
ან რა აზრი აქვს მათ გარჯას, როცა
მიადწევენ რა თავის საწადელს,
ჩაეძინებთ ნასიამოვნებს,
და იღვიძებენ ზიზღით აღვსილნი?!

პ ა ს კ ვ ა ლ ა

შენ მართალი ხარ, ასე იციან!
ჭივჭავებს ჰგვანან მამაკაცები!

2. ლობე დე ვიბა

17

ზამთრის სიცივე როცა მოუჭერს,
გლების ეზოში მოფრინდებიან
გუნდ-გუნდად, ქოხში შეიჭრებიან.
აღარც შიში აქვთ, არც მორიდება
და იატაკზე პურის ნამცეცებს
კენკავენ ხარბად და გასჭყვიან
ტკბილი ხმით: „ძიავ-ძიავ-ძიავო!“
ხოლო, როგორც კი გაზაფხულის მზე
აბრიალდება, იმავე წუთას
მიატოვებენ იქაურობას
და შეძახილით „ჭიავ-ჭიავო!“
მიაშურებენ მწვანე მდელოებს
და იმ წყეულებს მაშინ ვერაფრით
ვერ შეაჩერებ!.. მამაკაცებიც
ასე არიან: როცა ვჭირდებით.
ხელში ჩაგდება ჩვენი რომ უნდათ,
გვეტკბილებიან და მაშინ ჩვენ ვართ
მათთვის სიცოცხლე, სული და გული!
მაგრამ როგორც კი სახლში შეუშვებ
და დააპურებ, იმავე წუთს გარეთ
გაიჭრებიან და აღარ ახსოვთ
ის შენი „ძია“ და, უმადურნი,
მხოლოდ „ჭიავზე“ ფიქრობენ ახლა!

ლ ა უ რ ე ნ ს ი ა

არც ერთი კაცი სანდო არაა!

პ ა ს კ ვ ა ლ ა

მაგას არ ვამბობ, შენი ჭირიმე?!
მატყუარები არიან ყველა!

გ ა მ ო ს ვ ლ ა 4

იგვენი, მე ნ გ ო, ბ ა რ ი ლ დ ო, ფ რ ო ნ დ ო ზ ო.

ფ რ ო ნ დ ო ზ ო

ეს რა ჯიუტი ყოფილხარ, მენგო!

ბ ა რ ი ლ დ ო

ჩვენს კამათს, ხალხო, ბოლო არ უჩანს.
მოდო, ასე ვქნათ: ამ ქალებს ვკითხოთ,
მაგათ განსაჯონ — ვინაა ჩვენში
მართალი.

მ ე ნ გ ო

ოღონდ პირობა დავთქვათ:
მე თუ მოვიგე, რასაც დამპირდით.
ახლავე მომცემთ! ყაბულს ხართ?

ბ ა რ ი ლ დ ო

კარგი.
წაგებული თუ აღმოჩნდი, მაშინ?

მ ე ნ გ ო

ჩემი ფანდური წაიღეთ! ორმოც
კოკა ღვინოზე ნაკლები არ ღირს,
ჩემთვის კი, იცით — ფასი არა აქვს!

ბ ა რ ი ლ დ ო

დაჰკარი ხელი! (ქალებს) ქალბატონებო!

ლ ა უ რ ე ნ ს ი ა

ქალბატონები? ჩვენ?

ბ ა რ ი ლ დ ო

ზრდილობისათვის
გითხარით, თორემ, მე ვიცი რასაც
დაგიძახებდით!.. ნუ გწყინთ, კარგებო!
ხომ იცით, ახლა პირფერობის და
ტყუილის დროა! აბა, დაფიქრდით:
ვინ ლაპარაკობს სიმართლეს ჩვენში,
ან თუ ვინმე, კაცის საქციელს
არქმევდეს თავის შესაფერ სახელს?!

უვიცს — სწავლულად ნათლავენ, ლაჩარს —
გულადად, შეშლილს — ახირებულად.
ქურდს და მექრთამეს — მცოდნე მოსაქმედ,
ძუნწს — ხელმომჭირნედ, ყბედს — მოსაუბრედ,
ჩერჩეტ-ჯრეჭიას — ოხუნჯად, ხოლო
ლოთს და ავაზაკს — დარდიმანდ კაცად!
ამ ბოლო დროს კი, რადგანაც სიტყვას
მთლად დაეკარგა წონა და ფასი.
სუყველას ერთად — უქნარას, ჩერჩეტს.
ლაჩარს, მექრთამეს, ქურდს და ავაზაკს.
ერთი სახელი გამოუგონეს —
„კაცური კაცი“!.. ჰოდა, გეთაყვათ,
რად გიკვირთ, თუ მეც სხვის ხმას აყყევი
და ასეთ ლამაზ, კოხტა გოგონებს
„ქალბატონები“ დაგარქვით?!

ლ ა უ რ ე ნ ს ი ა

მართლაც,
ქალაქში ასე ლაპარაკობენ,
როდესაც ვინმეს თავს აწონებენ,
ანდა სურთ უკეთ გამოჩინდნენ, ვიდრე
სინამდვილეში არიან... აქ კი
სოფელში, სხვაა, — აქ ყველაფერი
პირიქით ხდება: აქ მიამიტი —
უხეირო და ბედოვლათია.
თავაზიანი — ქლესაა, წყნარი —
მხდალია, სათნო — გაიძვერაა,
პატიოსანი ქალი — სულელი
ანდა მახინჯი. თუ გაიცინებ.
ნამუსგარეცხილ-ქალად ჩაგთვლიან
და ისეთ ჭორებს გაგივრცელებენ,
მტრისას!... სჯობია, მოვრჩეთ ამაზე.
თქვენ რაღაცაზე დაეობდით, აგონი?

ფ რ ო ნ დ ო ზ ო

მოგვისმინე და განგვსაჯე თვითონ.

ლ ა უ რ ე ნ ს ი ა

ვეცდები.

ბ ა რ ი ლ დ ო

კარგად დაგვიგდე ყური!

მ ე ნ გ ო

როგორც შენ იტყვი, ისე იქნება.
შენა ხარ ჩვენი მსაჯული!

ლ ა უ რ ე ნ ს ი ა

კარგი.

რაშია თქვენი უთანხმოება?
დაენაძლიეთ ერთმანეთს?

ფ რ ო ნ დ ო ზ ო

დიახ.

მე და ბარილდო — აი, ეს კაცი,
აი, ამას — მენგოს დავენაძლიეთ!

ბ ა რ ი ლ დ ო

ჯიუტია და ვერ დავაჯერეთ
ის, რაც დღესავით ნათელი არი!

მ ე ნ გ ო

მე ჩემი მოთქვამს! ამან განსაჯოს,
სად — მართალია და სად — ტყუილი!

ლ ა უ რ ე ნ ს ი ა

რაშია საქმე, გამაგებინეთ!

ბ ა რ ი ლ დ ო

მენგო ამტკიცებს, რომ სიყვარული
არ არსებობსო...

ლ ა უ რ ე ნ ს ი ა

უყურე აძას,
რა მოუჩმახავს?! სისულელეა!

ბ ა რ ი ლ დ ო

გაიგე, რა თქვა? მოკაცვე თითი!
სიყვარული რომ არ იყოს, ძმაო,
ეს ქვეყანაც არ იარსებებდა!
შენ, მაგალითად, საიდან გავჩნდი?

მ ე ნ გ ო

კაცო, მე მაგას არ გეუბნები!
საიდან გავჩნდი და როგორ გავჩნდი.
ეგ კარგად ვიცი!

ბ ა რ ი ლ დ ო

მაშ, რაღას დავობ?

მ ე ნ გ ო

მე იმას ვამბობ, ადამიანი
სხვა ადამიანს ვერ შეიყვარებს!

პ ა ს კ ვ ა ლ ა

უკაცრავად ვარ, მაგრამ შენ სცდები!
ანდა იქნება ბრმა ხარ? ვერ ხედავ,
ყველა სულდგმული თავის სწორს ეძებს,
კაცს — ქალი უყვარს, მამალს — დედალი...

მ ე ნ გ ო

ეგრე გგონია! სინამდვილეში
თავის თავს ჰყვარობს სუყველა! აბა?!
თავის საკუთარ ჟინს იკლავს, თავის
ენებას აპურებს!

პ ა ს კ ვ ა ლ ა

სტყუიხარ, მენგო.

მ ე ნ გ ო

კარგი! რა არი, მაშ, სიყვარული?

ლ ა უ რ ე ნ ს ი ა

მშვენიერება! სილამაზისკენ
სწრაფვა!

მ ე ნ გ ო

კეთილი. ახლა მითხარი:
რატომ მიილტვის სილამაზისკენ
შეყვარებული?

ლ ა უ რ ე ნ ს ი ა

როგორ თუ რატომ?

სურს გაიხადოს თავისად, უნდა
დაისაკუთროს, დასტკბეს ამითი.

მ ე ნ გ ო

მე სწორედ მანდ ვარ!.. მაშასადამე,
ადამიანი, რომელსაც უყვარს,
მხოლოდ საკუთარ ნეტარებაზე
ფიქრობს და მარტო თავისთვის ზრუნავს?!

ლ ა უ რ ე ნ ს ი ა

დიახ...

მ ე ნ გ ო

საკუთარ თავზე კი ზრუნვა
თავისი თავის სიყვარულია!
ასე არ არი?

ლ ა უ რ ე ნ ს ი ა

ასეა.

მ ე ნ გ ო

მერც.

რას მედავებოთ, არ ვიცი?! მეც ხომ
მაგას ვამტკიცებ. რომ აღამიანს
არ შეუძლია სხვის სიყვარული!

პ ა ს კ ვ ა ლ ა

ამ საკითხს, ხალხო, ეგრე ადვილად
ჩვენ ვერ გადავწყვეტთ! ჩვენზე უკეთეს
ხალხს უმტერვია ამაზე თავი!

ლ ა უ რ ე ნ ს ი ა

და მაინც, მენგო, ვერ დამარწმუნებ.
თითქო უქალოდ, უსიყვარულოდ
გიტარებია წუთისოფელი.
თუ ეს ასეა, — ბედს უნადლოდღე!

მ ე ნ გ ო

შენ გიყვარს ვინზე?

ლ ა უ რ ე ნ ს ი ა

მხოლოდ და მხოლოდ
პატიოსნება ჩემი!

ფ რ ო ნ დ ო ზ ო

ო, ღმერთო,
დასაჯე იგი იჰვიანობით!

ბ ა რ ი ლ დ ო

მე სანაძლეო მაინტერესებს!
ვინ გაიმარჯვა?

პ ა ს კ ვ ა ლ ა

შენს ხუცესს ჰკითხე!
ლაურენსიას არავინ უყვარს

და თქვენს მსაჯულად ვერ გამოდგება,
სე კი არ მყოფნის გამოცდილება,
რომ გადაწყვიტოთ თქვენი კამათი.

ფ რ ო ნ დ ო ზ ო

უგრძნობი გული! ამაზე უფრო
საშინელება რა უნდა იყოს?!

გ ა მ ო ს ვ ლ ა 5

ჩვენს და ფლორესი

ფ ლ ო რ ე ს ი

პატიოსან ხალხს ჩემი სალამი!

პ ა ს კ ვ ა ლ ა

ჩრდილი გვეახლა კომანდორისა!

ლ ა უ რ ე ნ ს ი ა

ძალღო მისი! (ფლორესს) სადა ყოფილხარ,
ჩემო ნათლობამ?

ფ ლ ო რ ე ს ი

ომში! ბრძოლანში!
განა ვერ მატყობ ტანსამოსზე?

ლ ა უ რ ე ნ ს ი ა

ნამ კომანდორიც დაბრუნებულა?

ფ ლ ო რ ე ს ი

გამარჯვებული. როგორც ყოველთვის!
ბრძოლა მოვიგეთ. თუმც, მართალია,
ძვირად დაგვიჯდა ეს გამარჯვება!

ფ რ ო ნ დ ო ზ ო

მოყვები ახლა: რა იყო, როგორ...
ჩვენ ყველაფერი გვინტერესებს!

ფ ლ ო რ ე ს ი

გიაბობთ. ჩემზე უკეთ ვერავინ
ვერ მოგიყვებათ იმას, რაც მოხდა...
მაშ, ასე... ორი ათასი მხედრით
ჩვენ მივადექით სიუდად-რეალს.
ჯარს თვით მაგისტრი წინ მიუძღოდა,
ხოლო მის გვერდით, აბჯარასხმული,
სახელოვანი ფერნან გომეცი
მიაგეღვებდა თავის ბედაურს!
იმათ შეხედვას არა ჯობდა რა!
უწვერულვაშო მაგისტრის გვერდით
ფერნან გომეცი მოჩანდა, როგორც
მიწაში მძლავრად ფესვებგადგმული.
ტოტებგაშლილი, ვეება მუხა!
თქვენ იქნებ ფიქრობთ, სიუდად-რეალს
ფერი ეკვალა, მოულოდნელად
ჩვენი ჯარი რომ იხილა ბჭესთან?
არავითარი! დიდმა, პატარამ,
ხელი დასტაცა ყველამ იარაღს, —
თავს გავწირავთო სამშობლოსათვის.
და ამ ძახილით გამხნეებულნი
გვეცნენ ისეთი თავგამოდებით
და გაგვიჩადეს ისეთი ბრძოლა
სისხლისმღვრელი და გააფთრებული,
რომ სანახევროდ გავგწყვიტეს თითქმის!
სამი დღე-ღამე გავრძელდა ომი
და ბოლოს ვძლიეთ!.. ჩვენი ჭაბუკი
ქალაქს შებრძანდა დიდი ზეიმით
და დაამყარა სწრაფად წესრიგი
იმით, რომ მთავარ მეთაურობებს
დააყრევინა თავები ყველას!

მოგეხსენებათ ხალხური სიბრძნე:
„შიში შეიქმსო სიყვარულს!“ — ჰოდა,
ესლა მაგისტრი ღმერთთა მათთვის, —
ყველა თავყანს სცემს და ემონება!

(საყვირის ხმა)

გესმით საყვირი?! ის მობრძანდება —
ჩვენი ბატონი, ფერნან გომეცი!
ღმილით დავხვდეთ ჩვენს ხელისუფალს!

ზ ა მ ო ს ვ ლ ა 6

იგვენი და კომანდორი, ქერა ხუანი, ეს-
ტეზანი, ალონზო, ორტუნიო, მემუსიკენი და
სოფლები.

მ ე მ უ ს ი კ ე ნ ი (მღერიან)

დიდება ხირონებს,
დიდება გუზმანებს, —
ფოლადის ხელით რომ
მუსრავენ დუშმანებს!
ვაშა, ჩვენს კომანდორს!
სიკვილის მთესავი
მისი ორღესული
ელვარებს მზესავით!
მან წამოაჩოქა
სიუდად-რეალი, —
მუდამ დღეგრძელობდეს
ჩვენი მარჩენალი!
მისი მზე ნურასდროს
ნუ დაიბინდება...
დიდება კომანდორს!
კომანდორს დიდება!

კ ო მ ა ნ დ ო რ ი

მადლობა სოფელს, თვითეულ თქვენგანს —
ჩემი ასეთი დაფასებისთვის!

ესტებანი

ჩვენო მფარველო და მწყალობელო!
სენიორ! სოფლის ყველა მკვიდროსგან,
აგრეთვე ჩვენი საბჭოს სახელით.
მე გთხოვთ, მიიღოთ მცირედო ძღვენი:
ეს სანოვაგით სავსე ურმები
და ეს გოდრები, — შიგ ნახელავი
აწყვია ჩვენი: ჭურჭლეულობა
კობტად ნაჭედი და მოხატული...
აი, აქ გახლავთ, — ესეც თქვენია.
ინებეთ, — თეთრი ბატების გუნდი
შეხედეთ, როგორ ყელყელაობენ, —
როგორ ცდილობენ კალათებიდან
თავი გამოყოფონ, რომ თქვენს გმირობას,
თქვენს გამარჯვებას შეასხან ქება!
ეს გოჭის ხორცი ახალთახალი,
ესეც სამწვადე ღორის სუკები:
ეს კიდევ თევზი: თართი, თორუჯი,
ზუთხი, კალმახი და ორაგული!
ესეც ქათმები, მსუქან-მსუქანი
დედლები გახლავთ! თქვენი ჩამოსვლა
გვამცნეს თუ არა, იმავე დღესვე
სულ ერთიანად გავწყვიტეთ ყველა!
უცებ დაქვრივდნენ ჩვენი მამლები
და, თუმცა ცოტა მოწყენილები
არიან ახლა, განთიადისას
თქვენს სადიდებელს მაინც მღერიან!...
სხვა წვრილმანებით თავს არ შეგაწყენთ.
ესაა ძღვენი სიყვარულისა,
ღმერთმა შეგარგოთ, ჩემო სინიორ,
სულ გამარჯვებით გველოთ მიწაზე
ქვეყნის და ხალხის საკეთილდღეოდ!

კო მ ა ნ დ ო რ ი
მადლობა მითქვამს. კარგად იყავით.
ნახვამდის!

ესტებანი

აბა, ბიჭებო! ერთიც
დავაკუტუნოთ ჩვენი წასვლისა!

მე ქ უ ს - ე ნ ი (მღერიან)

მისი მზე ნურასდროს
ნუ დაიბინდება, —
დიდება კომანდორს!
კომანდორს დიდება!

‘გლეხები და მემუსიკეი გადიან,

გ ა მ ო ს ვ ლ ა 7

კო მ ა ნ დ ო რ ი. ლ ა უ რ ე ნ ს ი ა, პ ა ს კ ვ ა ლ ა,
ო რ ტ ე ნ ი ო და ფ ლ ო რ ე ს ი.

კო მ ა ნ დ ო რ ი (ქალებს)

თქვენ ჰოიცადეთ.

ლ ა უ რ ე ნ ს ი ა

თქვენს მოწყალებას
რაიმე ნებავს?

კო მ ა ნ დ ო რ ი

ჯიუტობ კიდევ?
უყურე ამას, რა თავხედი!

ლ ა უ რ ე ნ ს ი ა (პასკვალას)

შენ გეუბნება ამას, პასკვალა?

პ ა ს კ ვ ა ლ ა

არა, ცხადია.

კომანდორი

შენ გეუბნები,
შენ, ჩემო ურჩო. ლამაზო გველო!
და შენც, ლამაზო, ხეპრე გოგონავ!
თქვენ ორივენი ჩემი ხართ!

პასკვალა

დიახ,
თქვენი ვართ... მაგრამ არა იმგვარად.
როგორც თქვენ ფიქრობთ!

კომანდორი

ჰო, კარგი, კარგი.
შებრძანდით სახლში! შებრძანდით-მეტქი,
რამ შეგაშინათ, იქ ხომ ხალხია?

ლაურენსია

მამაჩემიც რომ დარჩენილიყო.
წამოვიდოდი, მარტო კი... არა.
ფეხს არ გადავდგამ!

კომანდორი

შენ ეი, ფლორეს!

ფლორესი

გისმენთ, სენიორ!

კომანდორი

არ ასრულებენ
ბრძანებას ჩემსას!

ფლორესი

აბა, გვრიტებო,
მიბრძანდით! ჩქარა!

ლაურენსია

ხელი არ მახლო!

ფლორესი

მიბრძანდით-მეტქი! არ გესმით. რა ვთქვი?
ნუ გამომიყვანთ მოთმინებიდან.
თორემ უხეში ჯარისკაცი ვარ
და შეიძლება გატყინოთ რამე!

პასკვალა

გაიწი იქით! ვის ატყუილებ?
როგორც კი შევალთ, კარს მოგვიკეტავ!

ფლორესი

არა. სულელო! სენიორს უნდა
თავის ნადავლი გაჩვენოთ. მართლა!

კომანდორი (ორტუნოს, ჩუმად)

სახლში რომ შევლენ, იმავე წუთში
დაეჭვავ კარებს! (გადის)

ლაურენსია

გაგვიშვი, ფლორეს!

ფლორესი

არ შემიძლია. ლაურენსია!
იმ საჩუქრებში, რომლებიც ახლა
თქვენმა კაცებმა მოართვეს ბატონს,
თქვენც ხართ ორივე!

პასკვალა

უყურე ამას!

ლ ა უ რ ე ნ ს ი ა

განა კომანდორს ცოტა შიარტვეს
ბატი, ქათამი და ღორის ხორცი?

ფ ლ ო რ ე ს ი

ღორის ხორცს თქვენი სად შეედრება?!
კომანდორს ნაზი კერძები უყვარს!

პ ა ს კ ვ ა ლ ა

ისემც გაუსკდა იმას მუცელი!

დაუსხლტებთან და გარბიან.

ფ ლ ო რ ე ს ი

რა გვეშველება ახლა მე და შენ?
რა ვუთხრათ იმას?

ო რ ტ უ ნ ი ო

აბა, რა ვიცი!
ხელცარიელებს რომ დაგვინახავს,
ცოცხლები ვეღარ გადავუჩრები!

გაღიან.

ს უ რ ა თ ი მ ე ნ ა მ ე

მეფეთა საცხოვრებელი მედინა-დელ-კამპოში.

გ ა მ ო ს ვ ლ ა 8

მეფე დონ ფერდინანდი, დედოფალი
იზაბელა, დონ მანრიკე და ამაღა.

დ ე დ ო ფ ა ლ ი

მე მოგახსენებთ, სენიორ, რომ ჩვენ
ამჟამად საფრთხის წინაშე ვდგავართ:
მეფე ალფონსო ჯარს იკრებს უკვე!

მ ე ფ ე

არაფერია! მხარს დაგვიჭერენ
არაგონიდან, ნავარიდანაც...
მე იმედი მაქვს ჩვენი ძალისა!

დ ე დ ო ფ ა ლ ი

მოქმედება და გაბედულება—
ესაა მხოლოდ თავდები იმის,
რომ გავიმარჯვებთ...

დ ო ნ მ ა ნ რ ი კ ე

სიუდადიდან
რეხიდორები გაახლნენ, მეფევ,
საუბარი სურთ!

მ ე ფ ე

სთხოვეთ მობრძანდნენ,

დ ო ნ მ ა ნ რ ი კ ე გადის და ბრუნდება რეხიდორების
თანხლებით.

გ ა მ ო ს ვ ლ ა 9

ი გ ი ვ ე ნ ი და რ ე ხ ი დ ო რ ე ბ ი

პ ი რ ვ ე ლ ი რ ე ხ ი დ ო რ ი

დიდო მეფეო! ნება მოგვეცი
ქალაქ სიუდად-რეალის ყველა
მკვიდრის სახელით უმორჩილესი
თხოვნით მოგმართოთ... გვიშველე, მეფევ!
გამოგვესარჩლე! ვერაგი მტერი
თავზე დაგვესხა მოულოდნელად!
დიდი მაგისტრი კალატრავისა,
ნორჩი როდრიგო ტელეც ხირონი, —

ცნობილი თავის პატივმოყვრობით
და ყმაწვილური თავგასულობით,
გარს შემოერთყა სიუღად-რეალს.
სამი დღე-ღამე გაგრძელდა ბრძოლა,
ქუჩებში სისხლი ღვარად დიოდა.
მაგრამ ვერაფერს გავხდით... ამჟამად
ქალაქი უკვე აღებულია
და კალატრავის ორდენის დროშა
ფრიალებს მისი კარიბჭის თავზე...
ქალაქს განაგებს ფერნან გომეცი.
ისაა ჩვენი ხელისუფალი
და თუ დროულად არ მოგვეშველეთ,
თქვენი ერთგული ქვეშევრდომები
მისი მონები გავხდებით ყველა.

მ ე ფ ე

სადაა ახლა ფერნან გომეცი?

პ ი რ ვ ე ლ ი რ ე ხ ი დ ო რ ი

აღბათ ფუენტე ოვეხუნაში,
იქ ცხოვრობს.

მ ე ფ ე

ჯარის მეთაურები
თუ დაგრჩა ვინმე?

მ ე ო რ ე რ ე ხ ი დ ო რ ი

... არა, მეფეო.
ვისაც შეეძლო წინამძღოლობა,
ან მოკლეს, ან ტყვედ ჩავარდა...

მ ე ფ ე

მაშინ
დროს ნუ დაგკარგავთ! თქვენ, დონ მანრიკე,
დაუყოვნებლივ გაემგზავრებით!

თან გაიყოლებთ ერთ-ორ ლეგიონს, —
მეტი. მე ვფიქრობ, არც დაგკირდებთ
იმ თავგასული ღლაპის, მაგისტრის,
დასასჯელად და ასალაგმავად!

დ ო ნ მ ა ნ რ ი კ ე

იმედი გქონდეთ, ჩემო მეფეო,
საზღვარს დავუდებ მის უგნურებას
და თუ სიკვდილმა არ შემაჩერა,
გამარჯვებული დაგიბრუნდებით!

ყველანი გადიან.

ს უ რ ა თ ი მ ე ო თ ხ ე

მინდობი ფუენტე ოვეხუნას მახლობლად.

გ ა მ ო ს ვ ლ ა 10

ლ ა უ რ ე ნ ს ი ა და ფ რ ო ნ დ ო ზ ო

ლ ა უ რ ე ნ ს ი ა

რამდენჯერ უნდა გითხრა, ფრონდოზო:
ჩამომეხსენი! ნუ დამდევ კუდში!
აბა, ეს რას ჰგავს! სახლიდან გარეთ
ვერ გამოვსულვარ! დღესაც წყაროზე
სარეცხის რეცხვა არ დამაცალე!...
შენი უგნური ქცევის წყალობით
მთელი სოფელი ჩვენზე ყაყანებს!
ათას რაღაცას ჭორაობს ხალხი!
ამბობენ, თითქო მე და შენ უკვე
გაჩაბხული გვაქვს საქმე სავსებით,
და დღეს იქნება თუ ხვალ იქნება.
ეკლესიაში ჯვარს დავგწერს მღვდელი!
ამაზე ფიქრიც კი არ გაბედო!
შენ, მართალია, კარგი ბიჭი ხარ,
შნობიანი და წარმოსადეგი,

მუყაითი და დაუზარელი,
მაგრამ ცოლობას ვერ დაგპირდები!
არა და არა! დაოჯახებას
ჯერ არ ვაპირებ და შენც, ფრონდოზო,
გირჩევ, მაგაზე აღარ იფიქრო!

ფ რ ო ნ დ ო ზ ო

ლაურენსია! რად მტანჯავ, ქალო?!
შენი დანახვა, შენს ახლო ყოფნა,
შენს გვერდით გავლა სულს მიდგამს, მაგრამ
სიტყვას იტყვი და ასე მგონია,
თითქო კუბოში მაწვენდე ცოცხლად!
ნუთუ ვერ ხედავ, შე დალოცვილო,
რომ ერთი ფიქრით ვსულდგმულე, შენთან
შეუღლებაზე ფიქრით!.. და ასეთ
სიყვარულისთვის, ერთგულებისთვის
ესაა შენი პასუხი?

ლ ა უ რ ე ნ ს ი ა

სხვაგვარ
პასუხს ნუ ელი!

ფ რ ო ნ დ ო ზ ო

ვერ დავიჯერებ,
რომ შენ ეგეთი უგრძობელი ხარ!
აბა შემხედე, რას დავემსგავსე!
უშენოდ აღარც სმა-ჭამა მახსოვს,
არც ძილი მინდა, არც მოსვენება,
აღარც ხალისი შემრჩა რისიმე!
რატომ მაწვალე, ლაურენსია?
ციდან მოფრენილ ანგელოზს ჰგავხარ,
რად ხარ ასეთი მკაცრი? ღმერთმანი,
თუ კიდევ ცოტა გაგრძელდა ასე,
ან თავს მოვიკლავ, ან გავლოთდები!

ლ ა უ რ ე ნ ს ი ა

გალოთდები და ჩვენი მკითხავი
მოგარჩენს, მაგის წამალი იცის!

ფ რ ო ნ დ ო ზ ო

ერთი წამალი მომარჩენს მხოლოდ —
შენი თანხმობა!

ლ ა უ რ ე ნ ს ი ა

ჰო, კარგი ახლა!
ამდენ ლაპარაკს, ისა სჯობია,
მამაშენს, ქერა ხუანს, გაანდო
ეგ შენი ზრახვა ახირებული.
მოითათბირეთ, აწონ-დაწონეთ
და თუ დათანხმდა... მაშინ...

ფ რ ო ნ დ ო ზ ო

რა, მაშინ?

ლ ა უ რ ე ნ ს ი ა

ჯერ არ მიყვარხარ, მაგრამ, ვინ იცის...
ვნახოთ, ამქვეყნად რა არა ხდება!

ფ რ ო ნ დ ო ზ ო

ვიღაცა მოდის... სენიორია!

ლ ა უ რ ე ნ ს ი ა

სანადიროდ თუ მიეხეტება!..
არ დაგინახოს, აგერ იმ ბუჩქებს,
ამოეფარე! რას დგახარ, ჩქარა!

ფრონდოზო იმალება.

კომანდორი არბალეტო ხელში, ლაურენსია,
ფრონდოზო — ბუჩქებში მიმალულა.

კომანდორი

ბედს ვეწიეო, — ესაა სწორედ:
ტახს ვეძებდი და შველს შევეყარე.

ლაურენსია

მე... მე აქ, ხის ქვეშ. დასასვენებლად
ჩამოვჯექ ერთ წამს... სარეცხსა ვრეცხდი...
თქვენი ნებართვით. წავალ. სენიორ...

კომანდორი

მოიცა ერთ წამს! ეგ გულგრილობა
და ეგ სიკერბე სულ არ შეჭფერის
იმ სილამაზეს, რომლითაც ზეცაშ
შენ ასე უხვად დაგაჯილდოვა!
ბევრჯერ დამისხლტი ხელიდან. ბევრჯერ
არად ჩააგდე ჩემი კაცობა.
მაგრამ ამჯერად ვერ გამექცევი.
ვერსად წამიხვალ! ჩემი შემწეა
ეს უდაბური. მყუდრო ადგილი!
მომბეზრდა შენთან კუკუმალობის
თამაში! ისლა მაკლია. ვილაც
ცხვირმოუხოცელ სოფლეღმა გოგომ
დამცინოს ხალხში და დაიკეცხნოს:
„ჩვენი ბატონი ბევრს ეცადაო,
მაგრამ ვერაფერს გახდაო ჩემთან!“
აი, მიყურე, რას ვიზამ ახლა:
ლაპარაკში რომ დრო არ დავკარგო, —
შენ მანც სიტყვა არ გესმის ჩემი!
ჯერ მივაყუდე ხის ქვეშ არბალეტს,
მერე მოვიხსნი ჩანთას. მათარას.
და მერე, როგორც მუნჯი — მუნჯურად.

პარტო ხელებით გესაუბრები! (მივარდება და
ხელს სტაცებს)

ლაურენსია

გონს მოდით! ხომ არ ვაგოყდით?!

კომანდორი

კმარა,
ნუ მეურჩები. ქალო! დამნებდი!

ლაურენსია

ღმერთო ძლიერო! მიშველეთ, ვინ ხართ!

კომანდორი

რამ შევაშინა, ჩვენს მეტი ახლა
არავინაა აქ... (ებრძვის)

ფრონდოზო (თავს დაადგება არბალეტით
ხელში)

კომანდორო!
ხელი გაუშვით, თორემ, ღმერთს ვფიცავ.
ეგ წმინდა ჯვარი, მკერდს რომ გიშვენებთ,
ახლა საპოხნედ გამომადგება!

კომანდორი

ტეტიავ! ძაღლო!

ფრონდოზო

ძაღლი არა ვარ. (ლაურენსიას)
გაიქე ჩქარა!

ლაურენსია

ფრონდოზო. ფრთხილად!

ფ რ ო ნ დ ო ზ ო

გაიქე-მეთქი, რაღას უდგახარ?!

ლაურენსია გარბაჟა.

ბ ა მ ო ს ვ ლ ა 12

კ ო მ ა ნ დ ო რ ი და ფ რ ო ნ დ ო ზ ო

კ ო მ ა ნ დ ო რ ი

ახია ჩემზე! რამ გამაბრიყვა,
სატევარი რომ არ წამოვიდე!..
შენ ეი, გესმის, დაუშვი დაბლა
ეგ არბალეტი! დაუშვი-მეთქი!
მიწაზე დადე!

ფ რ ო ნ დ ო ზ ო

რათაო, ვითომ?

რომ გამაგოროთ აქვე?

კ ო მ ა ნ დ ო რ ი

მუდრეგო,

როგორ მიბედავ?!

ფ რ ო ნ დ ო ზ ო

შეყვარებული,

წელანა ბრძანეთ, მუნჯი არისო.

მუნჯი კი არა, ყ რ უ ა, ბატონო,

და, როცა სატრფოს ექომაგება,

არ ესმის, რასაც ეუბნებიან!

კ ო მ ა ნ დ ო რ ი

მაშ, რაღას უცდი, მესროლე ბარემ!

მესროლე ჩქარა და გაათავე,

შე ტილიანო!

ფ რ ო ნ დ ო ზ ო

ვერა, სენიორ,

ვერ გამომიყვანთ მოთმინებიდან,

რაც უნდ მაგინოთ! გლეხი კაცი ვარ,

გლეხებს კაცის კვლა არა გვჩვევია...

წადით თქვენი გზით, თქვენი სიკვდილი

თვითონ მოგნახავთ, როცა დრო მოვა!

ამ იარაღს კი მე დავიტოვებ!

მიდის.

კ ო მ ა ნ დ ო რ ი

ბეწვზე ეკიდა ჩემი სიცოცხლე!

გადავრჩი, მაგრამ... ვაი, სირცხვილო,

როგორ გამთათხა იმ არამზადან?!

ო, რა სასტიკად ვანანებ ამას!

ფ ა რ ღ ა

მომავლი ბავშვი

სურათი პირველი

მოედანი ფუნტა-ოვეხუნაში

ბამოსვლა 1

ესტებანი და ალონზო

ესტებანი

ისე აქვენ მყავდეთ ჯანმრთელად, როგორც მე მართალი ვარ! საწყობებიდან ხორბლის გატანა არ შეიძლება! არა და არა! წლებს მოსავალს პირი არ უჩანს, ჰოდა, ამიტომ, მარცვალი უნდა გამოვიზოგოთ!

ალონზო

მეც ასე ვფიქრობ. მშვიდობიანად მართვა თუ გინდა სახელმწიფოსი, პირველ ყოვლისა — მეურნეობას უნდა მიხედო! მარტო ლაქლაქით და დაპირებით ვერას გახდები, თუ დაამშიე მოსახლეობა!

ბამოსვლა 2

იგაენა, ლეონელო და ბარილო

ლეონელო

დავიგვიანეთ! ჩვენს სალაყბოში სხვები მოსულან!

ბარილო

გვიამბე ახლა, რას აკეთებდი სალამანკაში?

ლეონელო

ვსწავლობდი.

ბარილო

მაინც, რასა სწავლობდი?

ლეონელო

მუშა ეკლავრის შემცნო არსი.

ბარილო

ხარსხი თუ გაქვს რაზე?

ლეონელო

ჯერ არა.

ბარილო

ერთი რამ მითხარ, გეთაყვა... ახლა ძალზე მომრავლდა ნაბეჭდი წიგნი. ნუთუ სუყველა, ვინც ამ წიგნებს წერს, ანდა კითხულობს — მეცნიერია?

ლეონელო

წიგნის სომრავლემ, ჩემო ბარილო, მთლად დააბნია კაცობრიობა! თავისი ტვინით არავინ ფიქრობს!

დასწაფებია ყველა ამ წიგნებს
და კითხულობენ: სენაკში, სახლში,
წიგნთსაცავებში თუ ლაშქრობის დროს. —
თან ყურადღება დაქსაქსული აქვთ,
შეითვისებენ ზედაპირ ცოდნას,
თავში კი რჩებათ მხოლოდ ბურუსი,
როგორც სილაზე მდინარის ქაფი!..
მე ბეჭდვით სიტყვის არა ვარ მტერი,—
მან ბევრი შრომა გადააჩინა
დავიწყებას და დაღუპვას, მაგრამ
სიკეთეს მუდამ სიავეც ახლავს:
რას არ ბეჭდავენ ახლა? ვისაც კი
არ ეზარება, მწერალი ხდება!
ხოლო სუყველას, ვინც წიგნს გამოსცემს,
თავი სწავლულად მოაქვს!

ბ ა რ ი ლ დ ო

და მაინც,
დიდი საქმეა წიგნი, სტუდენტო!

ლ ე ო ნ ე ლ ო

ეჰ, უწიგნოდაც არა უჭირდა
კაცობრიობას, — არც ცოდნა აკლდა,
არც განათლება! აბა, მითხარი:
სადა გყავს ახლა იერონიმეს
ან ავგუსტინეს ბადალი ხალხი?!

ბ ა რ ი ლ დ ო

უგუნებოდ ხარ, გეტყობა. დავსხდეთ.

გ ა მ ო ს ვ ლ ა 3

იგივენი, ქერა ხუანი და გლეხი

ქერა ხუანი

ისეთი დროა, ქალის მზითევში
თორმეტ ქცევასაც ნაკლულობს ხალხი!

გ ლ ე ხ ი

შენ კომანდორის ამბავი იცი?

ქ ე რ ა ხ უ ა ნ ი

აბა?! უყურე იმ წუბაკს, იმას!
რა აუტეხა ლაურენსიას!

გ ლ ე ხ ი

მე მაგისტანა უზნეო კაცი
არ მეგულება დედამიწაზე!
ამ ხის წვერზეა ჩამოსახრჩობი!

გ ა მ ო ს ვ ლ ა 4

იგივენი, კომანდორი, ფლორესი და ორტუნო

კ ო მ ა ნ დ ო რ ი

უფალი იყოს თქვენი მფარველი!
რატომ სწუხდებით, ისხედით!

ე ს ტ ე ბ ა ნ ი

არა,
არ გვეკადრება! თქვენ თქვენს ადგილზე
დაბრძანდით, ჩვენ კი ფეხზე ვიდგებით!

კ ო მ ა ნ დ ო რ ი

დასხედით-მეთქი! მე გთხოვთ!

ე ს ტ ე ბ ა ნ ი

სენიორ!
ჩემი ფეხმარდი ყურშა თუ ნახეთ?

კომანდორი

კარგი მწევარი გყოლია, მითხრეს...
ჰო, მართლა! სიტყვამ მოიტანა და
იცი, რას გეტყვი? ეგ შენი ძალღ
უნდა მათხოვო, ანდა მაჩუქო!
დიდი ხანია დავდექ ერთ კურდღელს
და ვერაფრით ვერ დამიჭერია.
ბევრჯერ დამისხლტა ხელიდან, ბევრჯერ
გამაწბილა და დამტოვა მშრალზე...
ჩამაგდებინე როგორმე ხელში!

ესტებანი

სიამოვნებით, მაგრამ სადაა
კურდღელი?

კომანდორი

აქვე... შენს ქალზე ვამბობ.

ესტებანი

ჩემს ქალზე? როგორ? ლაურენსია?

კომანდორი

ჰო, ასე ჰქვია.

ესტებანი

... და თქვენ გსურთ იგი
ჩაიგდოთ ხელში?

კომანდორი

ასეც მოხდება,
თუ გაუწყრები, გაჯოჯავ მაგრადა!

ესტებანი

მერე ღარიბისთვის? რა დიაშავა?

კომანდორი

რომ არ გაბედოს ჩემთან კერპობა!

ესტებანი

არ გეკადრებათ, სენიორ, ჩემთან
ეგ ლაპარაკი.

კომანდორი

დახე, ტეტას!
მეკამათება კიდევ!

ესტებანი

სენიორ!
ჩვენ ყველას თქვენი მფარველობის ქვეშ
მშვიდობიანი ცხოვრება გვინდა.
ნუ გაგვიმწარებთ ლუკმას, რომლითაც
თქვენი წყალობით საზრდოობს ხალხი!
თქვენ, მართალია, წარჩინებულნი
პირი ბრძანდებით. ჩვენი ბატონი,
მაგრამ ფუენტე ოვეხუნაში
ცოტა როდია ადამიანი
ლიოსეული და პატრესაცემი!

ლეონელო

ეს ვინ ყოფილა! რა თავხედიანა?!

კომანდორი

ეი, რეხიდორ! თქვი, თუ ღმერთი გწამს,
ვის ვაწყენინე?

ალონზო

თქვენი სიტყვები
შეთრატყოფას გვაყენებს ყველას!
რატომ გვამცილებთ ასე? რად ბლად-ვთ
ჩვენს კაცობას და ნამუს-ღირსებას?!

კომანდორი

ღირსებასაო? დასწყევლოს ღმერთმა!
გესმით, ბიჭებო? ამ მათხოვრებსაც
ჰქონიათ თურმე ღირსება?!.. იქნებ
რაინდებიც ხართ? მითხარი, ბარემ:
რომელ რაინდულ ორდენს ეკუთვნით?

ალონზო

სენიორ, იმან დაიტრაბახოს
თავის ღირსებით, ვისაც შემთხვევით
ერგო ეგ ჯვარი, ახლა თქვენ გულზე
რომ გიკეთიათ... თქვენი სისხლი კი,
ჩვენსას არაფრით არა სჯობია!

კომანდორი

რას მეუბნები?! იქნება უფრო
ბინძურიცაა? მაშ ჩემი მღვრიე,
მურდალი სისხლი რომ შეგურიო
თქვენსას, წახდება თქვენი ჯილაგი?!

ალონზო

კაცს მხოლოდ მისი ბიწიერება
წაახდენს!

კომანდორი

მაგრამ თქვენი ცოლები
სხვას რომ ფიქრობენ? მათ ჩემი სისხლი
სრულებითაც არ ეუცხოებათ,
ხოლო ალერსი და მოფერება
მოსწონთ კიდევაც და სიამოვნებთ.

ესტებანი

სენიორ, რატომ კადრულობთ ამას?!
ეგ, რაც თქვით, არის ცილისწამება
და აქ კაციშვილს არ სჯერა თქვენი

კომანდორი

ამ ტუტიებში ყოფნა მართლაც რომ
მოაწყენია! აფსუს ქალაქი!
იქ წარჩინებულ კაცს შეუძლია
დრო გაატაროს თავის ნებაზე!
იქ ქაზებაც უფრო საღად მსჯელობენ
და უხარიათ. როს დიდებულნი
მათი ცოლების სანახავად და...
გასამხნეველად დაბრძანდებიან!

ესტებანი

სცდებით. სენიორ! ქალაქებშიაც
არას ღმერთი და არის კანონი!

კომანდორი

გასწო აქედან!

ესტებანი (ალონზოს)

ჩვენ კვებნება?
სუყველას?

კომანდორი

გასწით. რაღას უდგახართ?!
კაცი არ ვნახო აქ. მოედანზე!

ესტებანი

წავალთ. ბატონო...

კომანდორი

ერთად კი არა.
ცალ-ცალკე წადით!

ფლორესი (კომანდორს)

ნუ გაფიცდებით.
არ ღირს.

კომანდორი

მაგათი ქოქი კი გაწყდა!
განა არ ვიცი, წავლენ ახლა და
სადმე სხვა ადგილს მოყუჩდებიან
და გააბამენ ლაქლაქს!

ორტუნიო

სენიორ,
ცოტა სიმშვიდე და მოთმინება!

კომანდორი

ისედაც მიკვირს, აქამდე როგორ
ვითმენდი!.. წადით სახლებში ყველა!
მაგრად დაკეტეთ კარი და გარეთ
არ გამოხვიდეთ! გესმით, რას ვანბობ?

ლეონელო

ამას რას ხედავს ჩემი თვალები?!

ესტებანი

თქვენ — იქით... მე კი — ჩემი გზით წავალ!

გლეხები გადიან.

ბამოსვლა 5

კომანდორი, ორტუნიო და ფლორესი

კომანდორი

ვისთან გვაქვს საქმე, ხედავთ?!

ორტუნიო

სენიორ,
რაც გულში უდევთ, იმას ამბობენ,
თქვენ კი, რატომღაც, არ გჯერათ მაინც,

რომ მოთმინების ფიალა მათი
უკვე აივსო.

კომანდორი

და მე რე რაო?
განა მე მათი ბატონი არ ვარ?

ორტუნიო

არა, მე მაგას არ გეუბნებით.

კომანდორი

ის კი, ის ხებრე, არბალეტი რომ
ამართვა, დადის თავისუფალი?

ფლორესი

წუხელ, ერთ ყმაწვილს იმის მაგივრად
მოხვდა მაგარი! ლამის წყვდიადში
ლაურენსიას სახლთან ვილაცა
მას მივამსგავსე... მივეპარე და
გუთაქე თავში!

კომანდორი

სად იმალება
ფრონდოზო?

ფლორესი

აქვე იქნება სადმე,
დაეხეტება ტყე-ტყე.

კომანდორი

უყურე,
არ ეშინია ძაღლიშვილს! მას ხომ
მოკვლა უნდოდა ჩემი!

ფლორესი

ეტყობა,
ანუნიშიაც არ აგდებს თავის
ბატონის წყრომას! მაგრამ სად წავა?
ჩიტოც რომ იყოს, მწერიც რომ იყოს.
ამ ტყეში ვერსად დაგვემალება!

კომანდორი

მე თავს ვიკავებ, თორემ, მერწმუნე,
თუ გამოვედი მოთმინებიდან.
ერთი საათიც არ დამჭირდება.
რომ მთლად აღვეგავო მიწის პ-რისგან
ეს დაწყველილი, ურჩი სოფელი!
დავწვავ! ქვას-ქვაზე აღარ დავტოვებ!
საკუთარ ხელით დავახრჩობ ყველას!..
არაფერია, ამის დროც მოვა!
ჯეჯეობით კი, რა გაეწყობა.
შურისძიების მრისხანე გრძნობა
გონებას უნდა დაუთმორჩილო.
რაო — პასკვალამ?

ფლორესი

ორ-სამ კვირაში
გავთხოვდებო. შენმა ბატონმა
დაშაცალოსო ცოტაც!

კომანდორი

მაშ, ვადის
გავრძელებას მთხოვს?

ფლორესი

რისთვისაც უხვად
დაგაჩილდოვებთ! ნაღდ ანგარიშზე
გაგისწორდებათ!

კომანდორი

მარინამ, რაო?

ფლორესი

ექვიანობსო ჩემი საქმარო,
სულ კუდში დამდევს, არ მცილდებაო!
იმანაც გთხოვთ, ცოტა ადროვოთ.
სანამ იმ ყეყეხს დააშოშმინებს
და მერე — იქაც გზა გახსნილია!

კომანდორი

ინესა ნახე?

ფლორესი

ვგრომელია?

კომანდორი

ანტონის ცოლი.

ფლორესი

ო, ის მზადაა

მოგეშსახუროთ, როცა კი გნებავთ!

კომანდორი

მიყვარს ქალები! განსაკუთრებით
აი ეგეთი, თავქარიანი
ქალები მიყვარს, დიდხანს დევნა რომ
არა სჭირდებათ!.. ერთია მხოლოდ —
სულ არ ვაფასებ ამნაირ ქალებს!
თუმცა რა ჩემი ბრალია? მაგათ
თავისი ფასი თვით არ იცნან!
კიდევ კარგი, რომ ეგრეა, თორემ
მათ რომ იცოდნენ თავისი ფასი,
მამაკაცები სულ ერთიანად
ქალებს დევნას გადავყვებოდეთ!

გ ა მ ო ს ვ ლ ა 6

იგივენი და ს ი მ ბ რ ა ნ ო ს ი

ს ი მ ბ რ ა ნ ო ს ი

კომანდორს ვეძებ. სადაა?

ორტუნიო

აგერ!

ს ი მ ბ რ ა ნ ო ს ი

სახელოვანო ფერნანდო გომეც.
ისევ საბრძოლო საყვირი გიხმობთ!
ეგ მწვანე ჩაჩი უნდა შესცვალოთ
ელკარე ზუჩით, ხოლო ხიფთან —
ჯაჭვის პერანგით და საჭურველით!
თქვენს სამფლობელოს — სიუდად-რეალს
მოულოდნელად თავზე დაესხა
კასტილიელი ხელმწიფის ჯარი!
აღყაშემორტყმულ ქალაქში დარჩა
ყრმა დონ როდრიგო ტელეც ხირონი!
თუ მას დროულად არ მიეშველეთ.
არ დაატეხეთ მტერს თავზე რისხვა.
სიუდად-რეალს — განადგურება,
ხოლო დიდ მაგისტრს — ტყვეობა ელის!
იჩქარეთ!

კ ო მ ა ნ დ ო რ ი

კმარა! ლაპარაკის დრო
არაა ეხლა! შენ, ორტუნიო,
დაჰქარ დაფდაფებს! ამ წუთში ყველა
აქ გამოცხადდეს!.. სულ რამდენი ვართ
ჯარისკაცები?

ორტუნიო

ორას კაცამდე.

კ ო მ ა ნ დ ო რ ი

ვეყოფით... აბა, ცხენებზე ყველა!

ს ი მ ბ რ ა ნ ო ს ი

თუ არ აჩქარდით, სიუდად-რეალს
კასტილიელთა მეფე დაიპყრობს!

კ ო მ ა ნ დ ო რ ი

ეც არ მოხდება, ნუ გეშინია!

სწრაფად გადის.

გ ა მ ო ს ვ ლ ა 7

ტყე ფუნტე ოვეხნას ახლო. ლ ა უ რ ე ნ ს ი ა,
პ ა ს კ ე ა ლ ა დ ა მ ე ნ გ ო

მ ა ს კ ე ა ლ ა (მენგოს)

ნუ მოკვმოვრდები.

მ ე ნ გ ო

გეშინია თუ?

ლ ა უ რ ე ნ ს ი ა

აქ, სადღაც ახლო ნადირობს ხოლმე...
უდაბურია ეს ადგილები
და ჩვენ, ქალები, იმისი შიშით
მუდამ ჯვუფ-ჯგუფად დავიარებით.

მ ე ნ გ ო

ჰაი, დედასა! როგორ დაგაფრთხოთ!
ჭირია, მოკლედ, აქაურობის!

ლ ა უ რ ე ნ ს ი ა

ჭირი და მეტი! ოღონდ კი ქალი
იხელთოს სადმე მყუდრო ადგილას, —

ყმაწვილია თუ ხანშიშესული,
ალარ დაეძებს!

მ ე ნ გ ო

გაუსკდა მიწა!
მეხი დაეცა იმ შეჩვენებულს!

გ ა მ ო ს ვ ლ ა 8

ი გ ი ვ ე ნ ი და ხ ა ს ი ნ ტ ა

ხ ა ს ი ნ ტ ა

მიშველეთ, ხალხნო! დეთის გულსათუ...
დამშალეთ სადმე!

ლ ა უ რ ე ნ ს ი ა

რა დაგემართა?

პ ა ს კ ვ ა ლ ა

ნუ გეშინია, ჩემო ხასინტა,
აქ ვართ!

ხ ა ს ი ნ ტ ა

კომანდორს ჯარისკაცები
სალაშქროდ მიჰყავს... გზაში შემთხვევით
გადავეყარე და სენიორმა
ჩემი დაჭერა ბრძანა... იმათთან
უნდა წავეთრე... დამღევენ ახლა...

ლ ა უ რ ე ნ ს ი ა

რით დაგეხმარო, შე საცოდავო?!
შენ თუ ასეთი რამ დაგიპირეს,
მე რას მიზამენ?! (გარბის)

პ ა ს კ ვ ა ლ ა

აბა, რა გიყთ?!

მანაკავო რომ ვყოფილიყავი,
დაგოფარავდო! ქალი ვარ მეცა (გარბის)

მ ე ნ გ ო

შე კო კაცი ვარ და ქული მხურავს
და არ შევარცხვენ ვაქაცის სახელს!
მოდო აქ, ჩემთან ახლო იყავი!

ხ ა ს ი ნ ტ ა

ი რ ა ლ ი გაქვს?

მ ე ნ გ ო

რამდენიც გინდა!

ხ ა ს ი ნ ტ ა

სადაა?

მ ე ნ გ ო

აგერ, ეს ქვეები! რაო?
ვანა სასროლად არ გამოდგება?
მე შენ გეტყვი და დავაცდენ ნიშანს!

გ ა მ ო ს ვ ლ ა 9

ი გ ი ვ ე ნ ი, ფ ლ ო რ ე ს ი, ო რ ტ უ ნ ი ო და ჯ არ ის კ ა ც ე ბ ი

ფ ლ ო რ ე ს ი

როგორ გეგონა, ვერ გიპოვიდით?

ხ ა ს ი ნ ტ ა

მიშველე, მენგო!

შენგო

შეჩერდი, ხალხო!
არა გრცხვენიათ?

ორტუნო

უყურე ამას!
შენ ვინა გდინხარ? გაიწი იქით!

შენგო

ნათესავია ჩემი ეს ქალი!
ხელი არ ახლოთ, თორემ...

ფლორესი

რათ?
სიცოცხლე ხომ არ მოგძულდება?!

შენგო

თუ გავგულისდი და ეს შურდული
დავატრიალე, მე ვიცი მაშინ
თქვენი ამბავი!

ბამოკვლა 10

თქვენი და კომანდორო, სიმბრანოსი

კომანდორო

რა დაგემართათ?!
ერთი ვილაცა გომბიოსათვის
ცხენიდან უნდა ჩამომიყვანოთ?!

ფლორესი

სენიორ! გვებრძვის ეს ოჯახქორო!
სწორი თქვით მაშინ: გასაწყვეტია
მთელი სოფელი!

შენგო

ჩემო სენიორ!
თუ რაინდული თვისება არი
საპართლის დაცვა და მოწყალება,
გემულარები, ნუ გავვიმეტებ
და ნუ ჩაგვაგდებ საატოცოდვაში!
ამბობენ, თითქო შენ გასგინჯახავს
აი, ეს ქალი, ეს პატარძალი,
საქმროს წაართვა და ლაშქრობაში
თან გაიყოლა!... ნუ იხამ ამას!
ნება მომეცი, შინ მივიყვანო
თავის მშობლებთან...

კომანდორო

მაგის უფლებას
გაძლევ! მსახურნო, თქვენც ვაძლევთ ნებას,
რომ გაუსწორდეთ, როგორც შეჰფერის!
დაღუ შურდული!

შენგო

სენიორ!

კომანდორო

ფლორეს!
შენც, ორტუნო და შენც, სიმბრანოს!
შეჰყარით მაგრად შურდულის თასმით
და მოაკარით აგერ იმ ხეზე,
მერე მაგ თქვენი ფართო ქაშრებით
ურტყით და ურტყით! ურტყით მანამდე,
სანამ ბალთები დაწყდება ქამრებს!

შენგო

სენიორ, რატომ მიმეტებთ, მე ხომ...

კომანდორო

ხმა-კრანტი! აბა, მ-დით, ბიჭებო!

მ ე ნ გ ო

ღმერთო ძლიერო! ხედავ, რა ხდებდა?
ნუთუ შეარჩენ ამ ბოროტებას?!

ფლორესს, ორტუნიოს და სიმბრანოსს უამბობო მენგო.

ზ ა მ ო ს ვ ლ ა 11

კ ო მ ა ნ დ ო რ ი, ხ ა ს ი ნ ტ ა და ჯ ა მ ო ს ვ ლ ა

კ ო მ ა ნ დ ო რ ი

შე უბედურო, რომ გამიბოდიშო
სად გამიბოდიშო? ეგეც არ იყოს.
რითი მჯობია ვიღაც გლეხუკა
მე — კეთილშობილ რაინდს. შენს ბატონს?

ხ ა ს ი ნ ტ ა

კეთილშობილი ბრძანდებით. დიან.
მაგრამ არც ჩვენ ვართ თქვენზე ნაკლები, —
თუ იმ სასწოროზე, რომლითაც სწონით.
ჩვენს ბატიოსან ქალობას დასდებთ!

კ ო მ ა ნ დ ო რ ი

შენ თუ გგონია, უკმეხი სიტყვით
ჩემს მრისხანებას დააცხრობ. — სცდები.
გასწი!

ხ ა ს ი ნ ტ ა

სად? ვისთან?

კ ო მ ა ნ დ ო რ ი

ჩემთან წამოხვალ.

ხ ა ს ი ნ ტ ა

სენიორ, მე გთხოვთ... გონს მოღიო!

კ ო მ ა ნ დ ო რ ი

ჯ არ გ ი.
გონს მოვალ. რაკი შენ ასე გინდა...
აღალში წახვალ! იქ ჩემს მაგივრად,
ჩემს ჯარისკაცებს ასიამოვნებ.
რათ მოვუგდებ შენს თავს... ეს მოგწონს?

ხ ა ს ი ნ ტ ა

ო, შემობრალეთ!

კ ო მ ა ნ დ ო რ ი

არა, ძვირფასო.
ჩემს ნათქვამს აღარ გადავთქვამ!

ხ ა ს ი ნ ტ ა

მხეცო!
რას მემართლები, რა გინდა ჩემგან?!

კ ო მ ა ნ დ ო რ ი

აბა, რაზე!

ხ ა ს ი ნ ტ ა

წმინდაო ღმერთო,
შენ დამიფარე განსაცდელისგან!

ხასინტა გაჰყავთ

ზ ა მ ო ს ვ ლ ა 12

ქ ე რ - ფ ე ე ნ ტ ე ო ვ ე ხ უ ნ ა შ ი.
ლ ა უ რ ე ნ ს ი ა და ფ რ ო ნ დ ო ზ ო

ლ ა უ რ ე ნ ს ი ა

ფრონდოზო! ხომ არ გაგიყებულხარ?
არ იცი განა, თუ დაგიჭირეს,
რას დაგაწევენ?

ფ რ ო ნ დ ო ზ ო

შენთვის მინდოდა
მეჩვენებინა, როგორ მიყვარხარ!
თანაც სერიდან თვალი მოვკარი
კომანდორს თავის ჯარისკაცებით.—
ქუდმოგლეჯილნი გარბოდნენ სადღაც...
უმალვე შენსკენ გამოვეშურე!
შენ ხომ არ გამცემ? ჰა? არ დამღუპავ?
თუმცა, მე ვიცი, თუ რა დამღუპავს...
მხოლოდ და მხოლოდ — შენი უაღრესი
საით წაშავდა ის უწინდური?

ლ ა უ რ ე ნ ს ი ა

სალაშქროდ.

ფ რ ო ნ დ ო ზ ო

სულაც მოუსაველეთში
წასულა!

ლ ა უ რ ე ნ ს ი ა

ბიჭო, ნუ ამბობ ეგრე, —
გამიგონია, ვისაც სწყევლიან,
ის თურმე უფრო დიდხანს ცოცხლობსო!

ფ რ ო ნ დ ო ზ ო

მაშინ იცოცხლოს ათასი წელი!
ლაურენსია, შენ შემოგვევლე,
როდის მალირსებ სანატრელ პასუხს?
შენ კარგად იცი, როგორ მიყვარხარ, —
დღეა თუ ღამე — სულ შენზე ვფიქრობ,
სულ თვალწინ მიდგას შენი ხატება!
მთელს სოფელს შენი საქმრო ვგონივარ,
ყველას საცოლვე ჰგონიხარ ჩემი...
რად ხარ ასეთი გულდახურული,
ბოლოს და ბოლოს, თქვი: ჰო თუ არა?

ლ ა უ რ ე ნ ს ი ა

ჰო.

ფ რ ო ნ დ ო ზ ო

ღმერთო ჩემო! ხომ არ მატყუებს
სმენა?

ლ ა უ რ ე ნ ს ი ა

ჰო-მეტქი. ჩემო ფრონდოზო.
ამას აქ ვამბობ და შეგიძლია
მთელს სოფელს ამცნო... მე თანახმა ვარ!

ფ რ ო ნ დ ო ზ ო

ნება მომეცი ამ სიტყვებისთვის
პირქვე დავემხო და სასოებით
დავკოცნო შენი ტერფების კვალი!
შენ გამაცოცხლე! ასე მგონია,
მკვდრეთით აღვსდექი!

ლ ა უ რ ე ნ ს ი ა

ადექი მართლა
და ზედნეტ სიტყვებს ნუ ლაპარაკობ!
ახლავე უნდა შეუდგე საქმეს.
მოეთათბირე მამაჩემს... აგერ
ოსიც, აქეთკენ მოემართება!
მიდი, უთხარი... მოკლედ, შენ იცი,
რაა საჭირო! მე კი პირობას
გაძლევ, რომ შენი ცოლი გავხდები!
სახლში შედის.

ფ რ ო ნ დ ო ზ ო

შენი იმედით ვარ ახლა, ღმერთო!

ესტეპანი, ალონზო და ფრონდოზო

ესტეპანი (ალონზოს)

თვალი მღალატობს... აბა, შეხედეთ
ის ფრონდოზოა?

ალონზო

ის არი, დიახ.

ფრონდოზო

სენიორ! თქვენთან საუბარი მსურს.
ნება მომეცით...

ესტეპანი

უნებართვოდაც
შეგიძლია თქვა. უცხო არა ხარ, —
ერთადერთ ჩემი ქალიშვილისგან
არ გაგანსხვავებ, — ჩემი გაზრდილი.
შენც ასეთივე შვილი ხარ ჩემი!

ფრონდოზო

ამიტომ ვბედავ უმორჩილესი
თხოვნით მოგმართოთ... თქვენ იცით, ვინ ვარ.

ესტეპანი

შენც შეურაცხველი იმ მხეცმა?

ფრონდოზო

დიახ...

ესტეპანი

მეც შენი წყენა გავიზიარე!

ფრონდოზო

ჩემო სენიორ! თქვენ იცით, ვინც ვარ.
ჩვენი ოჯახის ხშირი სტუმარი
ყოფილხართ... გეტყვით დაუფარავად:
ლაურენსია მიყვარს და მინდა
ცოლად ვითხოვო!.. თუ მაპატიებთ
კადნიერებას, რომ ასე უცებ
გამოვთქვი ჩემი გულისნადები,
თქვენს მოწყალებას მივიღებ, როგორც
მოსალოდნელი თანხმობის ნიშანს!

ესტეპანი

ფრონდოზო, შეილო! შენი სურვილი
ჩემსას ემთხვევა და მიხანგრძლივებს
სიცოცხლის დღეებს!

ალონზო

კი მაგრამ, თვითონ
ქალი რას ამბობს? თუა თანახმა?

ესტეპანი

განა არ იცი ახალგაზრდების
ამბავი? მაგათ წინდაწინ უკვე
მოითათბირეს და გაჩარხული
ექნებათ საქმე! ასე არ არი?..
ახლა მზითევზე უნდა ვიფიქროთ.
დიდი სიმდიდრით ვერ დავიკვებნი,
მაგრამ ღარიბიც არ ვარ იმდენად,
რომ ჩემს ქალიშვილს დავაკლო რამე!

ფრონდოზო

არ ესაჭიროებ მზითევს, სენიორ,
თქვენი ასულის ხელსა გთხოვთ მხოლოდ!

ალონზო

ო, ეს ისეა შეყვარებული, ---
დედაშობილა რომ გააყოლოთ,
იმაზედაც კი დათანხმდებოდა!

ესტებანი

მაშინ ვკითხვით თვით ლაურენსია!

ფრონდოზო

აუცილებლად!

ესტებანი (ეძახის)

ლაურენსია!

ბამოსვლა 14

იგივენი და ლაურენსია

ლაურენსია

რა გნებავთ, მამავ?

ესტებანი (ალონზოს)

აკი ვითხარი!

დაძახებაც კი ვერ მოვასწარი,
აქ გაჩნდა წამსვე! ჩემო გოგონავ,
რას იტყვი... ცოტა იქით გავიდეთ...
რას იტყვი, შვილო, ამ ჩვენს ფრონდოზოს
ჩემი დისშვილი ლოლა რომ შევერთოთ?
არ უნდა იყოს ურიგო ბიჭი?!

ლაურენსია

ლოლა თხოვდება?

ესტებანი

რატომაც არა.

თუკი მთხოვნელი გამოუჩნდება.

ლაურენსია

მე ვფიქრობ, მამავ... კარგი იქნება!

ესტებანი

მაგრამ ლოლა რომ ულამაზოა?
იქნებ აჯობებს, ამ ჩვენს ფრონდოზოს
შენ გაჰყვე ცოლად?

ლაურენსია

ხუმრობას მაინც

არ იმლით, თუმიცა გაქალარავდი!

ესტებანი

გიყვარს ფრონდოზო?

ლაურენსია

საკმარისია

ისიც, რომ მასთან მახარებს ყოფნა.
რატომ და რისთვის --- ნუ. მეკითხებით!

ესტებანი

მაშ, თანახმა ხარ?

ლაურენსია

დიახ, ბატონო.

ესტებანი

ძალიან კარგი! ახლა მე ვიცი...
(ალონზოს) წავედეთ, ვნახოთ ჩემი მძახალი!

ა ლ ო ნ ზ ო

წავიდეთ.

ე ს ტ ე ბ ა ნ ი (ფრონდოზოს)

მზითვის რა ვუთხრა, შვილო?
ოთხ ათასამდე მარაველს მოგცემთ.
მეტი...

ფ რ ო ნ დ ო ზ ო

სენიორ, რად შეურაცხმყოფთ?!
მე არაფერი არ მინდა თქვენი,
მათხოვარი კი არა ვარ!

ე ს ტ ე ბ ა ნ ი

მესმის,
განა არ მესმის, მაგრამ, ხომ იცი,
მზითვის აღება წესია ჩვენში.
თუ არ მოგეცი, ან არ აიღე,
მერე ინანებ... მომავალზედაც
უნდა იფიქრო, შე დალოცვილო!
ესტებანი და ალონზო გავლენ.

ლ ა უ რ ე ნ ს ი ა

კმაყოფილი ხარ?

ფ რ ო ნ დ ო ზ ო

კმაყოფილიო?
თავი სიზმარში მგონია, ლამის
გადავირიო სიხარულისგან!
ნუთუ, ძვირფასო, ეს მართალია?
ნუთუ ნამდვილად ჩემი ხარ, ჩემი?!
დიდება შენი სახელის, ღმერთო,
ძლივს არ ველირსე ამ ნეტარებას!
ერთად გავლენ.

ბ ა მ ო ს მ ლ ა 15

მინდორი ფუნტე ოვეხუნას ახლო. საქორწინო პრო-
ცესია. მე მ უ ს ი კ ე ნ ი, მე ნ გ ო, ფ რ ო ნ დ ო ზ ო,
ლ ა უ რ ე ნ ს ი ა, პ ა ს კ ვ ა ლ ა, ბ ა რ ი ლ დ ო, ქ ე რ ა
ხ უ ა ნ ი, ე ს ტ ე ბ ა ნ ი.

მ ე მ უ ს ი კ ე ნ ი (მღერთან)

მრავალყამიერ,
ნეფე-დედოფალს!
ღმერთმა აშოროს
ყველა დარღები!
გამრავლდნენ ქვეყნად
და გაიხარონ
და გაიფურჩქნონ,
როგორც ვარდები!

მ ე ნ გ ო

მაგ კუპლეტების მოსაჩმახავად
დიდი ჯაფა არ დაგჭირდებოდათ!

ბ ა რ ი ლ დ ო

თუ შეგიძლია, თქვი უკეთესი!

ფ რ ო ნ დ ო ზ ო

მენგომ სიმღერის რა იცის, კაცო!
მაგას მათრახის ამბავი ჰკითხე, —
მთელი ზურგი აქვს აჭრელებული!

მ ე ნ გ ო

ას კაცთან მარტო რას გავხდებოდი?
წამაქციეს და მირტყეს!.. ეგ რაა!
ერთ კაცს... არ მინდა დავასახელო,
პატივისცემი პირია... მელნის
ოყნა შეასხეს ქვიშანარევი!
კინალამ მოკვდა ის უბედური!

ბ ა რ ი ლ დ ო

შენ არ გეწყინოს, მენგო, ჩვენ ვხუთობთ!

ფ რ ო ნ დ ო ზ ო

ლექსი გვითხარი, ისა ჯობია,
ოღონდ კობტა და დალაგებული!

მ ე ნ გ ო

რასაც ახლა ვიტყვი,—
არ გაუვა წყალი:
დღეგრძელ იყოს ჩვენი
ნეფე-დედოფალი!
გაეკეთოთ ბუდე
და ცხოვრობდნენ წყნარად,
თავიანთი მშობლის
გულის გასახარად!
 ღუღუნებდნენ ტკბილად,
 როგორც ორი მტრედი,—
 საფლავშიაც ჩაწვენენ
 ერთმანეთის გვერდით!

ფ რ ო ნ დ ო ზ ო

რას გვერჩი, ძმაო?! დაქორწინება
ვერ მოვასწარიტ და უკვე გვმარხავ?!

ბ ა რ ი ლ დ ო

ისე კი — მალე გამოთქვა ლექსი,
ნიჭიერია, ეტყობა!.. ახლა
ნეფე-დედოფალს ვაცალოთ!
ლ ა უ რ ე ნ ს ი ა (ქერა ხუანს)

 მამავ,
ნება მომეციტ, ხელზე გემთხვიოტ!

ქ ე რ ა ხ უ ა ნ ო

დამალოცნ-ხართ, ჩემო შეიღებო
იღვგრძელეთ და იბეღნიერეთ
(ლაურენსიას)
მამაშენთანაც მოღიო, იმანაც
უნდა დაგლოცოოტ!

ე ს ტ ე ზ ა ნ ი

 ღმერთო ძლიერო!
შენი კუთხევა მოჰმადლე ამაო!

ფ რ ო ნ დ ო ზ ო

ახლა ორივემ დავვლოცეთ ერთად!
(დალოკავენ)

ქ ე რ ა ხ უ ა ნ ო

აღსრულდა! აბა, მემუსიკენო,
სიმღერა, ერთი კარგი სიმღერა!

მ ე მ უ ს ი კ ე ნ ი (მღერიან)

სოფლდან გამორბის ტურფა თვალწარმტაცი,
 თმები გასწეწია ქალს.
მას კალატრაველი რაინდი მამაცი
 მისდევს, არ აშორებს თვალს!
ბუჩქებს თავს აფარებს გოგონა სწრაფადა,
 შემკრთალი, ფოთლებში ზის
და ფიქრობს, ამ მყუდრო საფარში ალბათა,
 ვეღარ მომაგნებსო ის!
„ამაოდ მემალვი ფოთლებით ბურვილი,
 ლამაზო, რაც გინდა ჰქენ,
ვეფხუკოტ სწრაფი ვარ, შმაგი მაქვს სურვილი,
 ბუჩქებშიც მოგნახავ შენ!“
ახლოა რაინდი!.. ქალი კი, ნარნარი,
 ტოტების ბადესა წნავს!
ფიქრობს, დაიფარავს ეს ზღუდე მაგარი
 და საფრთხეს დააღწევს თავს!

იმ ტრფობის შეწევნით, მასში რომ ელვარებს,
სჯერა, გადასცურავს ზღვას,
მთებსაც გადალახავს... მაგრამ უღმობელი
რაინდი დასძახის მას:
„ამაოდ მემალვი შტოებით ბურვილი,
ლამაზო, რაც გინდა ჰქენ,—
ვეფხვივით სწრაფი ვარ, მძლავრი მაქვს
სურვილი
და ხელში ჩაგიგდებ შენ!“¹.

ბ ა მ ო ს ვ ლ ა 16

ი გ ი ვ ე ნ ი, კ ო მ ა ნ დ ო რ ი, ფ ლ ო რ ე ს ი, ო რ ტ უ-
ნ ი ო, ს ი მ ბ რ ა ნ ო ს ი და ჯ არ ის კ ა ც ე ბ ი.

კ ო მ ა ნ დ ო რ ი

შესდექით, ხალხო! ფეხი არავინ
დასძრას აქედან!

ქ ე რ ა ხ უ ა ნ ი

ჩვენო სენიორ!
ჩვენ არ ვთამაშობთ, ჩვენ ქორწილს გვაქვს,
მხოლოდ ამისთვის მოვედით აქა...
მაგრამ რაკი თქვენ ბრძანებთ, ინებეთ...
გაჩუმდით, ხალხნო! ჩვენი ბატონი
ბრძოლის ველიდან დაბრუნებულა,
ეტყობა, მტერზე გაუმარჯვნია
და ეს ამბავი უნდა გვაუწყოს!

ფ რ ო ნ დ ო ზ ო

მე დავიღუპე!

¹ თარგმანი კ. მაყაშვილისა.

ლ ა უ რ ე ნ ს ი ა

გაიქეც ჩქარა!
ჰო, თავს უშველე!

კ ო მ ა ნ დ ო რ ი

დააპატიმრეთ!

ქ ე რ ა ხ უ ა ნ ი

დანებდი, შვილო! არ დაიღუპო
თავი!

ფ რ ო ნ დ ო ზ ო

დავნებდე? გინდა რომ მომკლან?!

ქ ე რ ა ხ უ ა ნ ი

რად უნდა მოგკლან?

კ ო მ ა ნ დ ო რ ი

მე უსამართლოდ
არავისა ვკლავ! რომ მდომებოდა.
ვუბრძანებდი და ჯარისკაცები
შენს შვილს აქვე, შენს თვალწინ აჩეხდნენ!..
ეს ვაებატონი დილეგში ჩასვით!
მის დანაშაულს მისივე მამა
გამოიძიებს და განაჩენსაც
ის გამოუტანს!

პ ა ს კ ვ ა ლ ა

ცოლს ირთავს დღესა!

კ ო მ ა ნ დ ო რ ი

ამ საპატიო მოვალეობას
სხვაც შეასრულებს — ნამაკაცები
ბევრია სოფლად!

პასკვალა

ო, აბატიეთ,
თუ გაწყენინათ!

კომანდორი

არ შემიძლია!
თავისი ქცევით მან შეურაცხყო
დიდი მაგისტრი კალატრავისა!

ესტებანი

მოიცათ ერთ წამს! ჩემო სენიორ!
სიმამრსაც უნდა ჰქონდეს უფლება
დაიცვას სიძე! ეს ახალგაზრდა
არაფერშია დამნაშავე და
რად აბატიმრებთ, ვერ გამიგია!
ნუთუ იმისთვის, რომ ჩემს ქალიშვილს.
თავის გულისწორს გამოესარჩლა?
აბა, რა ექნა? თქვენ ხომ, სენიორ,
ცოლის წართმევა გინდოდათ მისთვის!

კომანდორი

სად ჰყავდა ცოლი?

ესტებანი

დანიშნულები
ხომ იყვნენ, ერთი არ არის, განა?!

კომანდორი

შენ სოფლის საბჭო რომ ჩაგაბარე,
იმას მიხედე, ალკალდო! შენი
ვექილობა აქ არა ვვჭირდება!

ესტებანი

პირში ბურთსა მჩრით? არაფერია,
სამართლის გზას მაინც მოვნახავ!

კასტალიაში წავალ მეფესთან!
ისაა ქვეყნის ბატონ-პატრონი
და ის მოუღებს ბოლოს თქვენს ამგვარ
თავკასულობას!

კომანდორი

წაართვით კვერთხი!

ესტებანი

წაიღეთ. მაინც რაში მარგია!

კომანდორი

გადაგატეხავ თავზე!

ესტებანი

დამკარით!
თქვენგან აღარც ეს გამიკვირდება!
(კომანდორი არტყამს კვერთხს)

პასკვალა

რას შვრები, რასა? ჯოხით სცემ მოხუცს!

ლაურენსია (ეცემა კომანდორს)

ჩემს გამო უხდი სამაგიეროს,
შე საზიზღარო!

კომანდორი (გლეხებს)

ხმა ჩაიწყვიტეთ! (ჯარისკაცებს)

დააბატიმრეთ ესეც! ცალ-ცალკე
დილეგში ჩასვით და მიუჩინეთ
ათ-ათი კაცი თითოს მცველებად!
თუ გაიპარნენ, დაგხოცავთ ყველას!

გაღის. ჯარისკაცებს გაჰკავთ ლაურენსია და შეპოქი-
ლი ფრონდოზო.

მოქმედება მისამე

სურათი პირველი

ხუნტის (საერო საბჭოს) დარბაზი ფუნტე ოვეხუნაში

ბამოსვლა 1

ესტებანი, ალონზო, ბარილდო,
ქერახუანი, მენგო და სოფლები.

ესტებანი

პატივცემულო თანამოძმენო!
გულდათუთქული ცხარე ცრემლებით,
მე გეკითხებით: ტანჯულ ქვეყანას,
პატივყრილს და შეურაცხყოფილს.
რომელიც დნება ჩვენს თვალწინ. როგორც
სანთელი, — როდის დავასამარებთ?
ვის გაქვთ უფლება ასწიოთ მისი
კუბო, თქვათ სულის სახსენებელი,
როცა ღირსება არ დაგვრჩა არცერთს
შეურყვნელი და შეულახველი!
აბა, კაცი თუ მოიძებნება
ამ ჩვენს ფუნტე ოვეხუნაში. —
სასიკვდილოდ რომ არ გაეწიროს,
არ გაეთელოს, არ ჩაეწიხლოს
იმ ავსულს, იმ უხსენებელს, იმას!

როდემდე უნდა ვითმინოთ, ხალხნო?
რაც ჩვენ დღეში ვართ, ამაზე უფრო
უარესი ხომ აღარ მოხდება?
რალას ვუყურებთ, რას ველოდებით?

ალონზო

სხვა გზა არ არი: აქედან უნდა
აკიყაროთ და სხვაგან დავსახლდეთ!

ქერახუანი

გიშვეპენ, მერე?

მენგო

ეს რომ გაიგონ,
სულ თავდაყირა ჩამოგვკიდებენ!

რეხილორი

მაშ, რა ვქნათ? ჩვენი ხომალდის ანძა
გადატეხილა, საჭეც მოშლილა
და უგზო-უკვლოდ, ზღვას მინდობილი,
უფსკრულისაკენ მივექანებით!
აი, შეხედეთ ესტებანს! ყოვლად
პატივსაცემი მოხუცი გახლავთ, —
უბატონოდ ხმას არ გასცემს არვინ, —
მაგრამ — დაინდეს? ქალი წაართვეს,
ჭალარა თავზე ალკალდის კვერთხი
გადაამტვრიეს და ახლა, მგონი,
პატიმრობითაც ემუქრებიან!

ქერახუანი

რა გვეშველება?!

ალონზო

რა და, მტარვალი
უნდა ჩაძაღლდეს!

ბ ა რ ი ლ დ ე

ბატონი მოვკლათ?
რას ამბობ, კაცო. ხომ არ გაგიუღი?!
ე ს ტ ე ბ ა ნ ი

ე ს ტ ე ბ ა ნ ი

უფალის შემდეგ — დედამიწაზე
ერთია ჩვენი ბატონი — მეფე!
და თუ უფალი ჩვენს მხარეზეა,
შიშს, ორჭოფობას რა უნდა ჩვენთან?!

მ ე ნ გ ო

სიფრთხილეს მაინც თავი არ სტკივს!
ეს საქმე უნდა ავწონ-დავწონოთ.
რომ არ ჩავვარდეთ უარეს დღეში!

ქ ე რ ა ხ უ ა ნ ი

მეტი რა გინდა, შე დალოცვილო?!
ცოცხლად გვმარხავენ! ჩვენი სახლები
გაძარცვულია და წაბილწული,
ჩვენი ნაშრომი და ნაოფლარი
სხვას მიაქვს... არა, შურისძიება!
შურისძიება მხოლოდ! ჩვენ მეტი
აღარაფერი არ დაგვრჩენია!
სისხლი სისხლის წილ! სიკვდილი მტარვალს!

გ ა მ ო ს ვ ლ ა 2

იგოვენი და ლ ა უ რ ე ნ ს ი ა — ნაგვემო, ომაგაწეწილი

ლ ა უ რ ე ნ ს ი ა

მამაკაცებო! თუ შეიძლება
თქვენს თავყრილობას დაესწროს ქალი?
სიტყვის უფლებას არ ვითხოვ, მე ხომ

დედაკაცი ვარ, სუსტი არსება,
რა შემოძლია ტირილის მეტი?

ე ს ტ ე ბ ა ნ ი

ჰოი, ზეცაო! ლაურენსია?

ქ ე რ ა ხ უ ა ნ ი

ველარ იცანი, შვილია შენი?!

ლ ა უ რ ე ნ ს ი ა

გამოვიცვალე... არ ვგავარ იმას,
რაც ვიყავ წინათ?

ე ს ტ ე ბ ა ნ ი

ვაიმე, შვილო!

ლ ა უ რ ე ნ ს ი ა

გაჩუპდი! შვილი არა ვარ შენი!
არ დამიძახო არასდროს ასე!

ე ს ტ ე ბ ა ნ ი

რა მოხდა? რატომ?

ლ ა უ რ ე ნ ს ი ა

ამის მიზეზი

ბევრია... ბევრი... მაგრამ მთავარი
ისაა, რომ შენ არ დამიცავი
მოძალადისგან, საბედისწერო
განსაცდელის ქამს არ მომეშველე
და არ იძიე მტარვალზე შური!
მე ჯერ არ ვიყავ ფრონდოზოს ცოლი.
ქორწილის დამე ჯერ არა გვქონდა
ვატარებული და ვით მშობელი,
შენ ერთადერთი მოვალე იყავ
დაგეცვა ჩემი პატიოსნება!

შენ, შვილის პატრონს, და არა სიძეს,
 გევალებოდა გეპატრონა და
 გეზრუნა ჩემთვის! ასეა წესი!
 როცა მარგალიტს ყიდულობს კაცი
 და მას ქურდები მოიპარავენ,
 ვის ეკისრება პასუხისგება,
 თუ მარგალიტი მუშტარს ჯერ ხელში
 არც აუღია? — გამყიდველს მხოლოდ!
 აქვე, თქვენს თვალწინ, ფერნან გომეცმა
 დამავლო ხელი და გამიტაცა
 ისე, ვით ბატკანს წაიღებს მგელი,
 თქვენ კი, დამფრთხალი მეცხვარეები,
 პირდაღებულნი უცქერით ამას
 და ვერ გაბედეთ ხმის ამოღება!
 რა არ გადამხდა?! რა დამცირება,
 რა დაცინვა არ გადავიტანე!
 აი, ეს მკერდი, შეხედეთ როგორ
 დაჩქმეტილია და დაკაწრული?!
 ან ეს ხელები ნახეთ, რომლითაც
 მოქნეულ ხანჯალს ვიგერიებდი?!
 რა სიბილწე და უნამუსობა,
 რა უმსგავსობა ესმოდა ჩემს ყურს,
 როცა ცდილობდა ის გარეწარი
 ჩემი უმანკო ქალიშვილობით
 გამაძლარიყო, მოეკლა ყინი!
 ეს თმები ნახეთ, ნუთუ არათერს
 არ გეუბნებათ ეს გაწეწილი
 თმები, ან კაბა შემოხეული?
 ლაქებს თუ ხედავთ, ამ ჩალურჯებულ
 ლაქებს? ან სისხლი... სისხლი თუ გახსოვთ,
 რა ფერისაა?! პატიოსნებად
 კი მოგაქვთ თავი, მაგრამ, მითხარით:
 მამები არ ხართ? ძმები არა ხართ?
 გული არა გაქვთ?.. ნუთუ არ შეგრჩათ
 ნათესაობის გრძნობა, ჯიგარი,
 ან ნუთუ ჩემი ცოდვით არ გეწვიოთ

ეც მთელი თქვენი შიგნეულობა?!
 არა, გეთაყვა! თქვენ ხალხი არ ხართ!
 ცხვრები ხართ! დიახ, ნამდვილი ცხვრები!
 თქვენ ღირსეული მკვიდრნი ბრძანდებით
 სოფლის, რომელსაც ცხვრის წყარო ჰქვია!..
 თუშე, არა! ცხვრებმა რა დააშავეს?
 ცხვარზე იტყვიან: „თუ გაცხარდაო“..
 თქვენ კი — ქვები ხართ, უსულო ქვები!
 პიტალო კლდე ხართ! რკინა, ნადირნი...
 ნადირნი? არა! კეთილშობილი
 ვეჯხვი არავის შეარჩენს წყენას!
 შენს თუ წაართმევ, გაშმაგებული
 დაკეპკერება და ან დაიხსნის
 თავის ნაშიერს, ან თავს შეგაკლავს!
 თქვენ კურდღლები ხართ! დიახ, მშიშარა
 კურდღლები! თქვენში ესპანელობის
 არაფერია! ველურები ხართ!
 სხვებს გასართობად ასესხებთ ცოლებს
 და ქალიშვილებს... რად გინდათ ხმლები?
 თქვენ ხელში ჯარა უნდა გეჭიროთ!
 ან თითისტარი!.. მე ისე ვიზამ,
 რომ ჩვენ ქალები, უთქვენოდ, მარტო,
 გამოვისყიდით ჩვენი სისუსტის
 დანაშაულს თუ უბედურებას
 და ქვით ჩავქოლავთ მოძალადეებს!
 ქალაჩუნებო! დიაცებრ მხდალნო!
 ნახევრად კაცნო, ნახევრად ქალნო!
 დიაცებრ უნდა რთავდეთ და ქსოვდეთ!
 თქვენ უნდა გეცვათ ჩვენი კაბები,
 ჩვენი მანდილი გეხურეთ თავზე,
 თქვენ უნდა იყოთ ნაზად, კოპწიად
 მორთულნი ჭრელი ხილაბანდებით,
 ფერ-უმარილით იგლესდეთ სახეს
 და ავდიოდეთ სუნამოს სუნი!..
 ხვალ ჩემს ფრონდოზოს სიკვდილი ელის!
 დაკითხვისა და გასამართლების

გარეშე, კოშკის მაღალ ქონგურზე
ჩამოჰკიდებენ! ასე ინება
ჩვენმა ბატონმა — ფერნან გომეცმა!
თქვენც ასეთივე ხვედრი გეწევათ
სუყველას და ეს მახარებს კიდევ!
მადლობა უფალს, აღმოიფხვრება
მოდგმა დიაცთა, ნახევარკაცთა.
რომელიც არცხვენს და სახელს უტეხს
აქაურობას!.. და ღმერთმა ქნას, რომ
(რაკი კაცებმა აღარ ივარგეთ!)
ქვეყნად კვლავ აღდგეს დრო ამორძალთა
ბატონობისა — ყველა მტარვალთა,
ყველა ლაჩართა დასათრგუნავად!

ე ს ტ ე ბ ა ნ ი

ლაურენსია! მე მესმის შენი
გულისწყრომა და სასოწარკვეთა,
მაგრამ ერთ წამსაც არ ვიცოცხლებდი,
რომ დამეჭერა, თითქოს ამ სიტყვებს
მე მეუბნები, მამაშენს!.. კმარა!
მე მარტო წავალ! თვით ვაზღვევინებ
კომანდორს ყველა უმსგავსოებას!

ქ ე რ ა ხ უ ა ნ ი

მეც შენთანა ვარ! არ შევშინდები,
თუნდაც მთელ ჯართან მომიხდეს ბრძოლა!

ა ლ ო ნ ზ ო

გავწყდეთ ყველანი, თუ საჭიროა!

ბ ა რ ი ლ დ ო

ტილოს ნაჭერი ჯოხს გამოვაბათ, —
ჩვენი საბრძოლო დროშა იქნება!

ქ ე რ ა ხ უ ა ნ ი

წინასწარ გეგმა შევიმუშავოთ,
რა ვქნათ და როგორ!

მ ე ნ გ ო

რის გეგმა, კაცო!
ხალხს დავუძახოთ და ყველამ ერთად
შევუტიოთ და დავცხოთ წყეულებს!
პირველ რიგში კი — ის უნდა მოვკლათ!
რალას ვაყოვნებთ?

ე ს ტ ე ბ ა ნ ი

მაშ, აბა სწრაფად
შეიარაღდით! ვისაც კი რა გაქვთ,
მოჰკიდეთ ხელი — ხანჯლებს, ნაჯახებს,
შურდულებს, შუბებს, ორკაპებს, კეტებს...

მ ე ნ გ ო

მოძალადეებს სიკვდილი!

ე ს ტ ე ბ ა ნ ი

ამინ!

ყ ვ ე ლ ა ნ ი

ამინ! სიკვდილი მოძალადეებს!

მამაკაცები გადიან.

ლ ა უ რ ე ნ ს ი ა

გისმინოთ ზეცამ! (ფანჯარაში) ქალებო, აქეთ!
აქეთ ყველანი! შენ ეი, პასკვალა,
ხასინტა, ლოლა! აქ მოდიოთ ყველა!

გ ა მ ო ს ვ ლ ა 3

პასკვალა, ხასინტა და სხვა დედაები

პასკვალა

რა ამბავია, რად გვეძახოდი?

ლაურენსია

აგერ, შეხედეთ: იქ მირბის ყველა,
ფერნან გომეცის სასახლისაკენ.
მის მოსაკლავად, ავაზაკების
დასარბევად და ამოსაწყვეტად!
გულხელდაკრეფით ვუყუროთ ამას?
კაცებს დავუთმობთ ეს სასახლო
საქმე? განა ჩვენ მათზე ნაკლები
გადაგვხდენია დამცირება და
შეურაცხყოფა?

ხასინტა

გვითხარი, რა ვქნათ?

ლაურენსია

დავირაზმობთ და თავზე დაგესხათ!
შევქმნათ ქალების საბრძოლო რაზმი —
უმადალითო, ჯერ არნახული!
მაგათი ჯავრი ყველას გვჭირს, მაგრამ,
ხასინტა, მგონი, შენა ხარ უფრო
დამცირებულნი, შეგინებულნი...
შენ უნდა იყო რაზმის უფროსი!

ხასინტა

შენც არანაკლებ გაწვალეს!

ლაურენსია

შენ კი,

ჩემო პასკვალა, ჩვენს ალამს გახდობ!

პასკვალა

წავალ ახლავე, გავმართავ დროშას.
სარს მივაჭედებ მაუდის ნაჭერს, —
ნახავ, რა კობტა რამე გამოვა!

ლაურენსია

დრო აღარაა! მოდიტ, ქალებო,
ჩვენი მანდილი ავაფრიალოთ, —
ეს იყოს ჩვენი საბრძოლო დროშა!

პასკვალა

ახლა ბელადიც ამოვირჩიოთ!

ლაურენსია

არ გვიჩნდა.

პასკვალა

რატომ?

ხასინტა

გაჩუმდი, ქალო!

ეგაა თვითონ ჩვენი ბელადი!

ყველანი

აბა, გაგვიძეხ, ლაურენსია!

ყველანი გადიან.

ს უ რ ა თ ი მ ე ო რ ი

დარბაზი კომანდორის სასახლეში.

გ ა მ ო ს ვ ლ ა 1

კომანდორი, ფლორესი, ორტუნო,
სიმბრანოსი და ფრონდოზო ხელგაყრული.

კომანდორი

კომისის ქონგურზე დაკიდეთ მაღლა,
ისტე, რომ ჩანდეს ყოველი მხრიდან!

ფრონდოზო

თავს რატომ ირცხვენთ, სენიორ. ან თქვენს
გვარს რად აყენებთ შეურაცხყოფას?!

კომანდორი

დე, მაგალითი გახდეს სხვებისთვის
ამ მემამბოხის მკაცრი სასჯელი!

ფრონდოზო

არ ვაპირებდი თქვენს მოკვლას. თუმცა
შემეძლო...

სცენის უკან ხმაური და შეძახილები.

ფლორესი

რაღაც ხმაური მესმის...

მგონი. ჭიშკარზე არახუნებენ!

კომანდორი

ვინ თავხედია? გახედე ერთი!

ფლორესი

სენიორ! მისი გასამართლება
უნდა შევწყვიტოთ!

ორტუნო

ჭიშკარს ამტვრევენ!

მთელი სოფელი აქ შეკრებილა!

კომანდორი

ხომ არ გაგიჟდნენ?!

ორტუნო

არა, სენიორ,

აჯანყებას ჰგავს ეს ყველაფერი!

განმოსვლა 2

გოენი. მენგო და ქერა ხუანი სცენის უკან.

ქერა ხუანი (სცენის უკან)

მადი. ბიჭებო! აბა, ჰე! ერთიც,
ერთიც მივაწვეთ! სუყველა ერთად!

მენგო (სცენის უკან)

ფიჩხი მოიტათ! ამას თუ ცეცხლი
არ წაუკიდეთ. ვერ შევალთ შიგნით!

ორტუნო

ამხედრებულა ხალხი, სენიორ,
სულ დაღუწავენ აქაურობას!

კომანდორი

ჩემს წინააღმდეგ? ხალხი?

ფლორესი

შეხედეთ,

ჭიშკარი უკვე შემოამტვრიეს! (ისმის ჭახანი)

კომანდორი

სხვა გზა არ არი, ეს კაცი უნდა
გავუშვათ!.. (ფრონდოზოს) წადი, დააშოშმინე
ბრბო უგუნური! გაიგე, რა სურთ!

ფრონდოზო

ჩემს სანახავად მოვიდნენ.

კომანდორი

გასწი! (ფრონდოზო გადის)

მ ე ნ გ ო (სცენის უკან)

ძირს კომანდორი! სიკვდილი მტარვალს!

ფ ლ ო რ ე ს ი

ჩემო სენიორ! რომ დაიშალოთ.
აჯობებს მგონი.

კ ო მ ა ნ დ ო რ ი

შენ ფიქრი ნუ გაქვს!
მყარია ჩემი სახლის კედლები,
იყვირებენ და მოგვეშვებიან!

ფ ლ ო რ ე ს ი

ხალხის ამბავი არ იცით, — სანამ
სისხლს არ დაღვრიან, არ წავლენ არსად!

კ ო მ ა ნ დ ო რ ი

მაშინ მე თვითონ გავალ გარეთ და
ნახავ, სულ კუდიტ ქვას ვასროლინებ!

ფ რ ო ნ დ ო ზ ო (სცენის უკან)

ვაშა ფუენტე ოვეხუნელებს!

კ ო მ ა ნ დ ო რ ი

შენ ხედავ, ვინა ჰყოლიათ სარდლად?
ახლა გავიგებ, რის მაქნისია!

ფ ლ ო რ ე ს ი

აღტაცებას მგვრის, სენიორ, თქვენი
ვაჟკაცობა და შეუპოვრობა!

ბ ა მ ო ს ვ ლ ა ვ

იგივენი, ესტებანი, ფრონდოზო, ქერახუ-
ანი. მენგო, ბარილდო და გლეხები ნაირ-ნაირ
პრომიტიული იარაღით ხელში შემოცვივდებიან დარ-
ბაზში.

ე ს ტ ე ბ ა ნ ი

აქა ყოფილა სულთამხუთავი!
მისი დამქაშნიც აქ ბრძანდებიან!
სიკვდილი მაგათ! ფუენტე ოვეხუნა!

კ ო მ ა ნ დ ო რ ი

მისმინეთ, ხალხო!

ყ ვ ე ლ ა ნ ი

არ გვსურს მოსმენა!

კ ო მ ა ნ დ ო რ ი

გამაგებინეთ, რა დავაშავე?
თუ გაწყენინეთ ვინმეს, მზადა ვარ
გამოვისყიდო დანაშაული!

ყ ვ ე ლ ა ნ ი

სიკვდილი ჯალათს! სიკვდილი ქურდებს!
გაუმარჯოს ფუენტე ოვეხუნას!

კ ო მ ა ნ დ ო რ ი

არ გსურთ მოსმენა? მაშინ გიბრძანებთ
მე — კომანდორი ფერნან გომეცი,
სენიორი და ბატონი თქვენი!

ყ ვ ე ლ ა ნ ი

ჩვენი ბატონი მეფეა მხოლოდ!
ჩვენ მხოლოდ მეფეს ვემორჩილებით!

კომანდორი
შეჩერდით, ხალხო!

ყველანი

დაჰკარო, მიდი!
გაუმარჯოს ფუნტე ოვეხუნას!

იბრძვიან. კომანდორი და მისი მხლებლები უკან იხევენ
და გადიან. ხალხი დაედევნება.

გ ა მ ო ს ვ ლ ა 4

ლაურენსია. პასკვალა, ხასინტა და სხვა
ქალები იარაღით ხელში. იგივენი — სცენის უკან.

ლაურენსია

ვაშა, ქალებო! ჩვენი მიზანი
ახლოა, კიდევ ერთი შეტევაა
და გავიმარჯვებთ!

ხასინტა

დიდი ხანია
მწყურვლია მისი სისხლის დაღვევა, —
ახლა კი, მგონი, მოვიკლავ წყურვილს!

პასკვალა

ხიშტზე ავაგოთ! მარგოზე დავსვათ!

ესტებანი (სცენის უკან)

ესეც შენ, მხეცო და ავაზაკო!
ჩაძაღლდი!

კომანდორი (სცენის უკან)

ვკვდები!.. მიშველე, ღმერთო!

ბარილდო (სცენის უკან)

აკერ ვლორესი!

მენგო (სცენის უკან)

დასცხე მაგასაც!
ცკ იყო, იმ დღეს მათრახს რომ მცემდა!

ფრონდოზო (სცენის უკან)

ჯერ კიდევ სუნთქავს! გამოშვით, სანამ
სულს არ ამოვხდის. ვერ მოვისვენებ!

ბარილდო (სცენის უკან)

თქვენ სიკვდილი გაქვთ ყველას მისჯილი,
გულს ვერ მომიღობთ ცრემლებით, ვერა!

ლაურენსია

იქო, ქალებო, სადაც ბრძოლაა!
არ შეიძლება ეს ხმალი ასე
უქმად დარჩეს და არ გაისარჯოს! (გარბის
სცენის უკან)

ბარილდო (სცენის უკან)

ორტუნიოც არ გაუშვათ, ხალხნო!

ფრონდოზო (სცენის უკან)

რალას უყურებ, დაარტყი ჩქარა!

გ ა მ ო ს ვ ლ ა 5

შემობიან ფლორესი, რომელსაც მოსდევს მენ-
გო, პასკვილა, ხასინტა და სხვა ქალები,
შემდეგ ლაურენსია და ორტუნიო.

ფლორესი

ნუ მომკლავ, მენგო, რა დაგიშავე?

მ ე ნ გო

მაქანკალიც რომ არ ყოფილიყავ.
შენ არ იყავი, მაშინ რომ მცემდნი?

პ ა ს კ ვ ა ლ ა

არ მოკლა, მენგო, ეგ ჩვენ დაგვიტყუა!
ქალებთან აგოს მაგან პასუხი!

მ ე ნ გო

სიამოვნებით! ამაზე უფრო
საშინელ სასჯელს ვერც მოვიფიქრებ!

პ ა ს კ ვ ა ლ ა

შენს ჯავრსაც ჩვენ ამოვიყრიით!

მ ე ნ გო

კარგი.

ხ ა ს ი ნ ტ ა

ჩაძაღღო, გველო! (დანას ჩააბტყამს)

ფ ლ ო რ ე ს ი

ვაი, სირცხვილო!

ქალის ხელითა ვკვდები!

ხ ა ს ი ნ ტ ა

ღიანაც,

მადლობა გეთქმის, რომ ანნაირი
პატივი გერგო!

პ ა ს კ ვ ა ლ ა

უყურე ამას.

დედაკაცის ხელს თავილოებს კიდევ!

ხ ა ს ი ნ ტ ა

აღარ თავუღები, შე ოჯახქორო?

პ ა ს კ ვ ა ლ ა

ესეც შენ, შე მაქანკალო, შენა! (ჯონს ტრტყამს)

ფ ლ ო რ ე ს ი

ვაჰე, მომკლეს!.. (კვდება)

სეირობის რტუნო, რომელსაც მოსდევს ლაურენსია.

ო რ ტ უ ნ ი ო

ღმერთს გეფიცები,

ჩემ არ ვყოფილვარ...

ლ ა უ რ ე ნ ს ი ა

რა შელიცა ხარ,

ვიკო! ჩაძაღღდი! (კლავს) აბა, ქალებო,

მომყუევით! უკან დასახევი გზა

არა გვაქვს, ორში ერთია მხოლოდ —

ან უნდა მოვკვდეთ, ან გავიმარჯვოთ!

ჩვენ შეიძლება გავწყდეთ ყველანი,

მაგრამ მონები აღარ ვიქნებით!

ყ ვ ე ლ ა ნ ი

ვამა ცხვრის წყაროს! ფუენტე ოვეხუნა!

ყველანი გადიან.

ს უ რ ა თ ი მ ე ნ ა მ ე

მოედანი ფუენტე ოვეხუნაში.

გ ა მ ო ს ვ ლ ა 1

ესტებანი, ფრონდოზო, ბარილდო, ალონ-
ზო, მენგო, ლაურენსია, პასკვალა, ხა-
სინტა და სხვა გლეხები — კაცები და ქალები. შე-
მოაქვთ შუბის წვერზე წამოცმული კომანდორის თავი.

ბ ა რ ი ლ დ ო

ძმებო და დებო! ჩვენს გამარჯვებას

ერთი სიმღერა ეკუთვნის ალბათ!

აბა, ფრონდოზო, შენ წამოიწყე!

ფ რ ი ნ დ ო ზ ო

მე რა მელექსე მნახე? სიმღერის
ოსტატი შენ ხარ!

ლ ა უ რ ე ნ ს ი ა

მართლა, ბარილდო,
თქვი რამე!

ბ ა რ ი ლ დ ო

კარგი, მაშ მომისმინეთ (მღერის)

..დიდება გლეჯკაცს,
მამულზე მზრუნავს.
მის ნათელ ჭკუას.
მის შრომის უნაჲს!
მის სინდის-ნამუსს
და შემართებას, —
ვუმღეროთ, ძმებო,
ქებათა-ქება!
მრავალუამიერ,
მრავალუამიერ,
მშრომელი კაცის
მარჯვენას ძლიერს!“

მე მ უ ს ი კ ე ნ ი და ს ხ ვ ე ბ ი

„მრავალუამიერ, მრავალუამიერ,
მშრომელი კაცის მარჯვენას ძლიერს!“

ლ ა უ რ ე ნ ს ი ა (მენგოს)
შენც ხომ გვიმღერებ, მენგო?

მ ე ნ გ ო

ხომ იცი,
მე ცოტა მწარე სიტყვები მიყვარს!

პ ა ს კ ვ ა ლ ა

გამწარებულ კაცს რა გეთქმის მეტი?!

მ ე ნ გ ო

ერთხელ ამ ჩვენს ფერწან გომეცს,
შუბზე როა წამოცმული,
ულრან ტყეში შევეყარე,
სასეირნოდ გამოსული.
ერთ ქალიშვილს უპირებდა
შერცხვენას და გაფუჭებას, —
სამნი იყვნენ... აბა, როგორ
გაბედავდა გაურჩებას?!
შევეცადე გოგოსათვის
აშეცდინა ფათერაკი
და ამისთვის მათრახებით
ამიჭრელეს მთელი... ზურგი! (ხარხარი)
რას იცინით, რომ იცინით?
აწის ქვეყნად სამართალი:
ჩემი... ზურგის გადამკიდემ,
გაოფუჭა კაცმა თავი! (ხარხარი, ტაში)

გ ა მ ო ს ვ ლ ა 2

იგივენი და ქერა ხუანი, რომელსაც შემოაქვს
ფარი სამეფო გერბის გამოსახულებით.

ე ს ტ ე ბ ა ნ ი

ხალხნო! ეს ფარი სამეფო გერბით
აქ ჩამოვკიდოთ, ამ კარის თავზე,
სადაც ჩვენ კრებებს ვატარებთ ხოლმე!

ბ ა რ ი ლ დ ო

რა დიდებული ფარია!

ა ლ ო ნ ზ ო

ახლა
ჩვენი მფარველი ეგაა მხოლოდ!

ესტეპანი

ძმებო და დებო! ყური დაუგდეთ.
რას გეტყვით ახლა თქვენი ალკალდი.
კაცი. ოთხელიც თქვენს სამსახურში
გაჭალაჩავდა და თქვენზე მეტი
გამოცდილება აქვს... კასტილიის
ხელისუფალნი არ დატოვებენ
ასე ამ საქმეს, გამოიკვლევენ.
იქნებ სოფელში დამსჯელი რაზმიც
ჩამოაყენონ... მე იმას ვამბობ.
რომ დაგკითხავენ უთუოდ ყველას!
მოდო. შევთანხმდეთ: რაც უნდა მოხდეს.
რა გასაჭირიც არ უნდა გვადგეს.
სუყველამ ერთი შევიკრათ პირი
და ერთნაირად მოვიქცეთ ყველს!

ფრონდოზო

მაინც, რას გვიჩვენებ?

ესტეპანი

როცა გვკითხავენ:

ვინაა ფერნან გომეცის მკვლელი? ---
ფუენტე ოვეხუნა-თქო!
ამაზე ვიდგეთ შეურყეველად
და არ გადავთქვათ ჩვენი ნათქვამი!

ფრონდოზო

სწორია! მართლაც ეგრე არ იყო?
არც შენ მოგიკლავს, არც მე. არც იმას. ---
ერთი კაცივით აღვსდებით ყველა.
ყველამ მოვკალით! მაშასადამე.
მკვლელიც — ფუენტე ოვეხუნა!

ესტეპანი

და ამას იტყვის მთელი სოფელი?

ყველანი

ცხადო, იტყვის! იტყვის, აბა რა?!

ესტეპანი

მაშინ მოდო და გავივარჯიშოთ.
რაზეც შევთანხმდით... დავუშვათ ერთ წამს,
მე --- ჩამოსული მოსამართლე ვარ
და სათითაოდ უნდა დაგკითხოთ.
შემოიყვანეთ ჩემთან... აი, თუნდაც
შენ --- შენგო!

მენგო

კაცო, რა გინდა ჩემგან?

სხვა კელარ ნახე?!

ბარილდო

შე დალოცვილო,
ხუმრობს! აკი თქვა: ვარჯიშიაო?!

მენგო

ჰო, კარგი, მკითხე!

ესტეპანი

მე გეკითხებით:

ვინაა ფერნან გომეცის მკვლელი?

მენგო

ფუენტე ოვეხუნა!

ესტეპანი

ძაღლო, გაწამებ!

მენგო

არ მეშინია! რომ მომკლა კიდევც,
გავიმეორებ: ფუენტე ოვეხუნა!

და არ იცოდე რით დაეხმარო,
როდესაც იგი განსაცდელშია!
გაურკვეველობა და შიში! შიში —
ესაა რომ მკლავს და მაჩანაგებს!
სად უნდა იყოს ჩემი მეუღლე?
იქნებ ტყეშია და იმალება,
იქნებ სოფლიდან გადაიხვეწა?
მოსამართლე მას დაეძებს, ირგვლივ
ჯარისკაცები დაძრწიან... ღმერთო!
ამაზე ფიქრი ჭკუიდან შემშლის!

ფ რ ო ნ დ ო ზ ო (შემოდის)

ლაურენსია!

ლ ა უ რ ე ნ ს ი ა

ფრონდოზო — შენა?
როგორ გაბედე მოსვლა?

ფ რ ო ნ დ ო ზ ო

მარტო ხომ
ვერ დაგტოვებდი!

ლ ა უ რ ე ნ ს ი ა

განა არ იცი,
თუ დაგიჭირეს, რა გელოდება?!

ფ რ ო ნ დ ო ზ ო

სადაც შენა ხარ — მეც იქ ვიქნები!

ლ ა უ რ ე ნ ს ი ა

ღვთის გულისათვის... ჩემო ფრონდოზო,
გემუდარები, გაიქეც ჩქარა!
შენ გენაცვალოს ლაურენსია,
არ დაიღუპო თავი, ხომ იცი,
უშენოდ ერთ წუთს აღარ ვიცოცხლებ!

სოფელში ყველა დააპატიმრეს,
აქსამე დღეა დაკითხვა მიდის
საშინელი და დაუნდობელი!
ვერ წარმოიდგენ, რას უშვრებიან:
თვალეებსა სთხრიან, ფრჩხილებს აძრობენ...
გაიქეც-მეთქი, რაღას უდგახარ?!

ფ რ ო ნ დ ო ზ ო

ნე შენ მაკვირვებ, ლაურენსია.
აბა, რას მიჩქევ, დაფიქრდი თვითონ?!
გავიქეცე? თავი გადავირჩინო?
დავტოვო ბრძოლის ეს ასპარეზი
მაშინ, როდესაც ჩემს აზნაგებს
გარდაუვალი სიკვდილი ელის?!
ნუთუ ეგეთი ურცხვი გგონივარ.
ეგეთი მზდალი და სულმდაბალი?
უგნურებაა, რასაც შენ ამბობ!
საკუთარ თავზე ლაჩრული ზრუნვა,
ღმერთმანი, შენს ქმარს არ ეკადრება!

კენესის ხმა სცენის უკან
გეპმის? ვიღაცა კენესის... მოდი აქ,
აედელთან დავდგეთ, დავუგდოთ ყური.

ბ ა მ ო ს ვ ლ ა 2

ფ რ ო ნ დ ო ზ ო, ლ ა უ რ ე ნ ს ი ა — სცენაზე არიან.
გვერდით, საპრობილეში — მოსამართლე, ეს-
ტე ბ ა ნ ი, ბ ი ჭ ი, პ ა ს კ ვ ა ლ ა, მ ე ნ გ ო და სხვები.

მ ო ს ა მ ა რ თ ლ ე

თქვი, პერიკატო! მხოლოდ სიმართლე!

ფ რ ო ნ დ ო ზ ო

მამაშენია, მგონი...

ლაურენსია

ო. ლმერთო,
რასაშხეცა!

ესტებანი

ვაიმე!... წყალი...

მოსამართლე

ვინაა ფერნან გომეცის მკვლელა?

ესტებანი

ფუნტე ოვეხუნა!

ლაურენსია

შენი ჭირიმე!

ფრონდოზო

ყოჩაღ. მოხუცო!

მოსამართლე

ეი, ჯალათო!

იმ ბავშვს მოჰკიდე ხელი! მოიცა.

ჯერ არა!.. აბა, ჩემო ბიჭუნო.

მითხარი ახლა: რა იყო? როგორ?

შენ იქ იყავი და ყველაფერი

გეცოდინება... ვინ მოკლა? გესმის,

ვინ მოკლა-მეთქი? სდუმხარ? ჯალათო.

შეუფუცხუნე ერთი გემოზი!

ნუ გეცოდება, მოუჭი მაგრად!

ბიჭო

ვაიმე. დედა!

მოსამართლე

შე ძაღლაშვილო.

იტყვი თუ არა?

ბიჭო

ჰო, ვიტყვი, ვიტყვი!

მოსამართლე

ვინ მოკლა თქვენი ბატონი? ვინა?

ბიჭო

ფუნტე ოვეხუნამ!

მოსამართლე

ქაჯებო! ჩემთან ეგ არ გაგივათ!

ჩემივე ხელით დაგახრჩობთ ყველას

და დამნაშავეს ვიპოვი მაინც!

ფრონდოზო

უყურე, ბავშვიც არ შეიცოდეს!

ლაურენსია

ვერ გამოტეხეს!

ფრონდოზო

გმირია, გმირი!

მოსამართლე

ქალაქოყვით ახლა! ჯალათო,

მუხრუჭი მაგას! მაგრად მოუჭი!

პოლოკდე. სულმთლად შემოაბრუნე!

ეგრე!

ლაურენსია

გაგიყდა სიბრაზისაგან!

მოსამართლე

გაგჭყლეთ! გაგაქრობთ, არამხადებო!

ძვლებს დაგინაყავთ!.. მოუჭი მაგრად!

ვინ მოკლა ფერნან გომეცი, ვინა?

პასკვალა

აკი, გითხარით: ფუნტე ოვეხუნამ!

მოსამართლე

უმატე! კიდევ უფრო უმატე!

ლაურენსია

ეს პასკვალა!

ფრონდოზო

ტყუილად ცდილობს,
ვერ გამოტეხავს!

მოსამართლე

დამბლა დაგეცა,
შე ვირიშვილო?! მოუჭი მაგრად!
ვინ მოკლა-მეთქი, შენ გეკითხები?

პასკვალა

ფუნტე ოვეხუნამ!

მოსამართლე

ჯანდაბას მაგის თავი და ტანი!
ის ვაუბატონი მომგვარეთ ახლა,
რუმბივით როა გასიებული!

ლაურენსია

საწყალი მენგო!

ფრონდოზო

მენგოს იმედი,
სიმართლე გითხრა, არა მაქვს!

მენგო

ვაი!

მოსამართლე

აბა, დაიწყე!

მენგო

ვაიმე, დედა!

მოსამართლე

ჯანიანი ხარ, გეტყობა! ვნახოთ,
რამდენს გაუძლებ?!

მენგო

ვაიმე! ვაი!

მოსამართლე

გეტკინა? აბა, დამისახელე
ვინაა მკვლელი?

მენგო

ვაიმე, მტკივა!

გეტყვით, სენიორ, ყველაფერს გეტყვით!

მოსამართლე

კიდევ მოუჭი!

ფრონდოზო

გავცემს, მგონია!

მოსამართლე

გადაუგრიხე ხელები!

მენგო

ვაი!

გამიშვით, მეტი არ შემიძლია!

მოსამართლე

ვინ მოკლა, იტყვი?

მენგო

ვინ?

მოსამართლე

კომანდორი!

მენგო

იმან... ფუნტე ოვეხუნელმა!

მოსამართლე

დასწყევლოს ღმერთმა! ჩემს სიცოცხლეში
პირველად ვხედავ ამნაირ გიყებს!
ან არა სტიკივათ, ან დავიჯერო —
სიკვდილის როგორ არ ეშინიათ?!
შენ მათ აწამებ, ესენი კიდევ
ლაზღანდარობენ!.. გაუშვით ყველა!
გაუღეთ კარი და სულ კინწისკერით
გაყარეთ გარეთ!.. მე დავიღალე!

ფრონდოზო

ლაურენსია! მოდი. გაკოცო!
მორჩა! გათავდა! ჩვენ გავიმარჯვეთ!

გამოსვლა 3

ფრონდოზო. ლაურენსია, შემოდინ ბარ-
ილდო. ალონზო და შემოჰყავთ მენგო.

ბარილდო

ყოჩაღ შენ, მენგო!

ალონზო

ღმერთმა! შენ აგაშენა

ბარილდო

უყურე, რა მაგარია!

ფრონდოზო

მენგო, ძმობილო! (გადაეხვევა)

მენგო

ვაიმე, ნელა!

ბარილდო

გადაჰკარ, ძმაო, ეს მოგიხდება!

მენგო

რა არი?

ბარილდო

სანთლის არაყი, ბიჭო!
ორნახადია!

მენგო

ვაიმე, ვაი!

ფრონდოზო

კარგად გაუვსეთ, ნუ გენანებათ!

მენგო (სვამს)

უჰ, რა კარგია!

ფრონდოზო

აჰა, შენ, პურიც!

მენგო

არ მინდა... ერთიც დაასხი... ვაი!

ბარილდო

სადღეგრძელო თქვი, ხომ არ დამუნჯდი?!

ფრონდოზო

დაკითხვაზე რომ ხმას არ იღებდა,
მგონი, ლაპარაკს გადაეჩვია!

მენგო

ერთიც...

ლაურენსია

ჭიქა არ გადაგცდეს ყელში!

ბარილდო

კიდევ დაგისხა?

მენგო

ვაი, დედიკო!
დაასხი!

ბარილდო

აჰა! შეგერგოს, ძმაო!

ლაურენსია

რას შვრებით? თან დააყოლოს რამე!
ვის გაუგია ეგრე არყის სმა?!

ბარილდო

გაჩერდი, ქალო! თავისი საქმე
თვითონვე იცის!

ფრონდოზო

გადაჰკრას კიდე!

მენგო (ცხვირს დააცემინებს)

კოტა ნიავმა წამოუბერა...
ერთიც დამისხით, გავცივდი მგონი...

ფრონდოზო

ის როგორ იყო, მენგო? ვინ მოკლა?

მენგო

ვინ?

ფრონდოზო

კომანდორი.

მენგო

აჰ, კომანდორი?
იმან... ფუენტე ოვეხუნელმა!
ბარილდო, ალონზო და მენგო გავლენ.

ბამოსვლა 4

ლაურენსია და ფრონდოზო

ფრონდოზო

მაშ ასე... იქნებ შენ მაინც მიიხრა,
შენ გეუბნები, ჩემო ძვირფასო,—
ვინაა ფერნან გომეცის მკვლელი?

ლაურენსია

ვინ და — ფუენტე ოვეხუნელი!
ხომ გაიგონე?!

ფრონდოზო (მრისხანე ხმით)

შე ხუმრობისთვის
არა მცალია! შენ გეკითხები:
ვინაა ფერნან გომეცის მკვლელი?

ლაურენსია

ოჰ, კარგი ერთი, ნუ შემაშინე!
მშვენივრად იცი, ვინცაა!

ფრონდოზო

მაინც?

ლ ა უ რ ე ნ ს ი ა

ვინ და — ფუნტე ოვეხუნაა!

ფ რ ო ნ დ ო ზ ო

შენ შემოგველე! მე კი, მე თვითონ,
მე რით მოგკალი შენ?

ლ ა უ რ ე ნ ს ი ა

სიყვარულით!

ფ რ ო ნ დ ო ზ ო (კულისებისკენ)

თქვენ გეკითხებით, თანამოდმენო:
ვინაა მკვლეელი კომანდორისა?

ყ ვ ე ლ ა ნ ი (კულისებიდან. ერთხმად)

ფუნტე ოვეხუნა!

შუქი ქრება.

ს უ რ ა თ ი მ ა ხ თ ა

მეფეთა საცხოვრებელი მედინა-დელ-კასპოში მეფე-
დედოფალი, დონ მანრიკე. შემდეგ კაპიტანი

დ ო ნ მ ა ნ რ ი კ ე

მეფევ! ფუნტე ოვეხუნადან
დამსჯელი რაზმის კაპიტანია.
თქვენი ნახვა სურს.

მ ე ფ ე

სთხოვე.

კ ა პ ი ტ ა ნ ი

მეფეო!

განკარგულების თქვენის თანახმად
გამოვიძიეთ ფერნან გომეცის
მკვლელობის საქმე... სამასზე მეტი
კაცი დავკითხეთ და ყველას მიმართ

გამოვიყენეთ რაც კი არსებობს
ზემოქმედების საშუალება...

მ ე ფ ე

მოკლედ მითხარი: იპოვეთ მკვლეელი?

კ ა პ ი ტ ა ნ ი

არა, მეფეო! რა არ ვიღონეთ!
ათი წლის ბავშვებს თითებს ვუმტვრევდით
და მდულარე წყალს ვასხამდით თავზე,
მაგრამ ვერ გავხდით ვერაფერს! მათთან
ვერც დაყვავებამ და ვერც მუქარამ
ვერც გაქრა! ყველამ პირი შეიკრა
და ჩვენს კითხვაზე: „ვინაა მკვლეელი?“
გვიპასუხებდნენ ერთხმად: „ფუნტე
ოვეხუნაო!“... ასეთი კერპი
ხალხის მნახველი არა ვარ, მეფევ!
ორში ერთია: ან უნდა ყველა
გავწყვიტოთ, ანდა სუყველას ერთად
შევუწოდოთ მათი დანაშაული!

მ ე ფ ე

დახოცეთ ყველა!

დ ე დ ო ფ ა ლ ი

მეფევ-ბატონო!

ნუ აჩქარდებით. ქვეყნის გამგებელს
თავდაჭერა და სიფრთხილე გმართებთ!

მ ე ფ ე

ო, იზაბელა! თქვენ მე მაკვირვებთ!
ერთი თვის წინათ აქ, ამ დარბაზში,

თქვენ გაბედული მოქმედებისკენ
მომიწოდებდით!

დ ე ლ ფ ა ლ ი

მხოლოდ და მხოლოდ
გარეშე მტრებთან ბრძოლაში, მეფევ!
თქვენი მახვილის წვერი სამეფოს
საზღვრების იქით უნდა მიმართოთ!
შინ კი — წესრიგის დასამყარებლად
ორი რამაა საჭირო მხოლოდ:
მწარე მათრახი და ტკბილი კვერი!
გაუჩივებს რომ გაბედავს ვინმე,
მათრახი უნდა გადაუჭიროთ,
თან ნამეტანი რომ არ გაბრაზდეს,
იმავე წუთას დაღებულ პირში
ტკბილი ნამცხვარი უნდა ჩასჩაოთ!...
ეს ყველაფერი ჩემზე უკეთ თქვენ
მოგეხსენებათ! საწყალ კომანდორს,
როგორც ეტყობა, მეტი მოსვლია...
თუ დამიჯერებთ, მე ასე გირჩევთ:
ნუ აიძვდრებთ გამწარებულ ხალხს, —
მით უფრო ახლა, როცა სამეფოს
გარეშე მტრებთან აპირებთ ბრძოლას...
დასჯერდით იმას, რომ სსსამართლომ
ბოროტმოქმედის კვალს ვერ მიაგნო
და როცა ხალხი დაშოშმინდება,
სხვა კომანდორი გაგზავნეთ მათთან
უფრო წყნარი და უფრო ჭკვიანი!

მ ე ფ ე

თქვენ მართალი ხართ! ახლა ის დროა,
ხალხს ტკბილი კვერი ჩავჩაოთ პირში!

ფ ა რ დ ა

Лопе де Вега
ФУЭНТЕ ОВЕХУНА
(На грузинском языке)
Детюниздат Грузинской ССР
«Накадули», Тбилиси, 1976

რედაქტორი ც. ჩხაიძე, მხატვარი შ. დოლიძე, მხატვ-
რული რედაქტორი ვ. ყველაშვილი, ტექნიკური რე-
დაქტორი ვ. პირველი, კონტროლიორ-კორექტორი
ლ. სულთანაშვილი

გადაეცა ას: 3.28 ვევა, ჟოზეფ დე:
საბეჭ სახეც
ლაღვ რიგუნა

გამ: 300000008686
Изд:

საქარ
ბათა,
სახეც

Тбили
Коми
делан